

NEMZETI KÖZZSOLGÁLATI EGYETEM
2021. ÁPRILIS

b O N U M p U B L I C U M

Covid és gazdaság
– rögzös a válságból
kivezető út

Lengyel–magyar
két jó barát

MODELLVÁLTÁS A FELSŐOKTATÁSBAN

STUMPF ISTVÁN KORMÁNYBIZTOS

Mi történt ezen a héten
a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen?

NKE Hírek minden pénteken 18 órától
a Ludovika TV műsorán.

nkeuni

uni.nke

uni.nke

LUDOVIKATV

14

Speciális képzési programok újratöltve!

24

Vakcinaigazolványok: hol és mire lesznek jók?

31

Megújuló honvéd egészségügy

MODELLVÁLTÁS A FELSŐOKTATÁSBAN ÉS EGYÉB IZGALMAK

A felsőoktatási modellváltás önmagában nem oldja meg az ágazat problémáit, de lehetőséget nyit ki az egyetemek előtt, hogy növeljék versenyképességüket – nyilatkozta a Bonum Publicumnak adott nagyinterjúban Stumpf István kormánybiztos, az NKE kutató-professzora. Bár a modellváltás közvetlenül nem érinti az éppen 10 éve létrejött Nemzeti Közszolgálati Egyetemet, a felsőoktatás jövőjével kapcsolatos lépések, különösen az európai versenyképesség erősítése számunkra is kulcskérdés lehet. Mint ahogy azok a speciális képzési programok is, amelyeket nemrégiben indított el az intézmény, és már a következő évfolyamba is lehet jelentkezni mindazoknak, akiket érdekel a diplomácia, a nemzetközi kapcsolatok, az európai vagy a hazai közigazgatás világa. Ha már nemzetközi kapcsolatok, akkor nem felejtkezhetünk meg a lengyel–magyar barátságról sem, amelynek nemrég ünnepeltük évfordulóját, ráadásul egy aktuális védelmi megállapodás részleteibe is betekintést adunk olvasóinknak. Áprilisi lapszámunkban két cikkben is foglalkozunk a pandémia és a gazdaság kapcsolatával, elsősorban arra keresve a választ, hogy milyen lehetősége van az országnak visszatérni a világjárvány előtti igencsak kedvező állapotba. Kellemes olvasgatást kívánunk Önöknek, remélve, hogy az oltások révén hamarosan visszakaphatunk majd valamit korábbi életünkéből.

Szőör Ádám
felelős szerkesztő

TARTALOM 2021. ÁPRILIS

02	MOZAIK	22	A KATOLIKUS EGYHÁZ ÉS A VÁLSÁGKEZELÉS	36	BTNL: A BIZTONSÁGI TECHNOLÓGIÁKAT KUTATJÁK
06	A MODELLVÁLTÁS IS A VERSENYKÉPESSÉG ERŐSÍTÉSÉT SZOLGÁLJA INTERJÚ STUMPF ISTVÁNNAL	24	VAKCINAIGAZOLVÁNYOK: HOL ÉS MIRE LESZNEK JÓK?	38	SCHENGEN FÓRUM
11	KUTATÁS A BIZTONSÁGOS LÉGI KÖZLEKEDÉSÉRT	26	ÚJ KÖNTÖSBEN A DIPLOMÁCIAI VEZETŐKÉPZÉS	40	NYUGAT-BALKÁN: INTEGRÁCIÓRA VÁRVA
14	SPECIÁLIS KÉPZÉSI PROGRAMOK ÚJRATÖLTVE!	28	RÖGÖS ÉS BIZONYTALAN A VÁLSÁGBÓL KIVEZETŐ ÚT	43	MERRE TOVÁBB? – TÖRÖKORSZÁG ÉS AZ EU
18	A TROLLKULTÚRA ÉS AMI MÖGÖTTE VAN	31	MEGÚJULÓ HONVÉD EGÉSZSÉGÜGY – INTERJÚ KOPCSÓ ISTVÁNNAL	46	A VÍZ ÉRTÉK, MEG KELL BECSÜLNI!
20	A SZOLNOKI ÜTKÖZETTŐL SZENT LÁSZLÓ BÁRDJÁIG	34	KÖZÖS VÉDELEM ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS	48	A LUDOVIKA FŐÉPÜLET KINCSEI
				52	LENGYEL, MAGYAR – KÉT JÓ BARÁT
				55	POLANSKITÓL HOLLYWOODIG
				56	BIZARR TÖRTÉNETEK ÉS A BEGUNOK

A NAGYVILÁG ENERGIÁI

Tavaly elérte a 37 százalékot a megújuló energiák részaránya az Európai Unió energiatermelésében, ez 2030-ra 32, egyes elképzelések szerint azonban akár 40 százalék is lehet – ez is elhangzott az NKE Közép-Európa Kutatóintézet online kerekasztal-beszélgetésén. Munkácsy Béla az Energiaklub Szakpolitikai Intézet és Módszertani Központ szakértője arról beszélt, hogy az emberiség környezetterhelésével a '60-as évektől átlépte az egy bolygónyi határt, az energiagazdálkodás pedig az elmúlt 50 évben tévút volt, és nem folytatható így tovább. Hetesi Zsolt, az NKE Víz tudományi Karának docense pedig azt mondta: a széntermelés növekedését Kína húzta magával, egy olyan ország, ahol jelentősek ugyan az energetikai fejlesztések, de egyes régiókban a gőzmozdonyok sem ritkák. Jelenleg ugyan stagnál a nukleárisenergia-termelés, de Ázsiában, vagy akár Szlovákiában és Magyarországon is új atomerőművi blokkok építése várható, a világon összesen 50 reaktort terveznek üzembe helyezni. A megújuló energiák aránya a világ elektromosenergia-termelésében eléri a 25 százalékot, ennek nagy része azonban vízenergia. A szél- és napenergia-hasznosításnak – Hetesi Zsolt meglátása szerint – olyan villamos rendszerekben lehet létjogosultsága, ahol van tárolási lehetőség.

gja-termelés, de Ázsiában, vagy akár Szlovákiában és Magyarországon is új atomerőművi blokkok építése várható, a világon összesen 50 reaktort terveznek üzembe helyezni. A megújuló energiák aránya a világ elektromosenergia-termelésében eléri a 25 százalékot, ennek nagy része azonban vízenergia. A szél- és napenergia-hasznosításnak – Hetesi Zsolt meglátása szerint – olyan villamos rendszerekben lehet létjogosultsága, ahol van tárolási lehetőség.

PATYI ANDRÁS LETT A KÚRIA ELNÖKHELYETTESE

Áder János államfő a Kúria elnökhelyettesévé nevezte ki Patyi Andrászt, az NKE korábbi rektorát, jelenlegi tanszékvezető egyetemi tanárát. A kinevezésről szóló dokumentumot a köztársasági elnök a Sándor-palotában adta át. Patyi András 2012-től 2018-ig volt a Nemzeti Közszerzési Egyetem rektora, emellett a Nemzeti Választási Bizottságot is vezette. A Kúria új elnökhelyettese oktatóként továbbra is részt vesz a NKE életében: az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Karon működő Lőrincz Lajos Közigazgatási Jogi Tanszék vezetője.

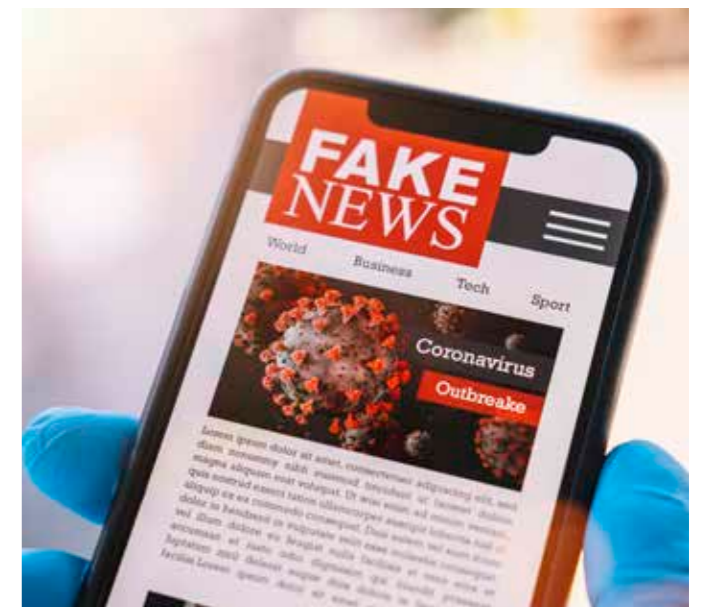
A VÉDELEMPOLITIKA HELYZETE

A magyar védelempolitika modern és kedvező helyzetben van – hangzott el az NKE Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszék és Tudományos Diákköre által szervezett online kerekasztal-beszélgetésen, amelynek vendége a Honvédelmi Minisztérium védelempolitikáért felelős helyettes államtitkára volt. Németh Gergely a többi között szövegezt arról is, hogy napjainkban globalizálódnak a konfliktusok, összemosódnak a különböző területek közötti határok, a disztruktív narratívák pedig nehezítik a stratégiaalkotást. Sokkal fontosabb egymással beszélni, mint valaha, hiszen a nemzetközi rendszerben megszaporodott a zaj, és szükség van az erőfeszítések összehangolására, a bi- és multilaterális kapcsolatok intenzív ápolására – tette hozzá Németh Gergely.

A BÉKÉTLLEN KIBERTÉR ÉS AZ OLTÁSI ATTITÚD

A kibertérrel új platform nyílt az álhírterjesztésre – hangzott el a Nemzetközi és Európai Szakkollégium, valamint a Puskás Tivadar Műszaki Szakkollégium közös online kerekasztal-beszélgetésén. Krasznay Csaba, a Kiberbiztonsági Kutatóintézet vezetője előadásában arról is szövegezt, hogy – a mesterséges intelligencia révén – már személyre szabottan lehet terjeszteni információkat, (ál)híreket vagy akár ideológiákat is. Bányász Péter előadásában a koronavírus-oltással kapcsolatos attitűd vizsgálatáról beszélt. Az NKE Közszerzési és Infotechnológiai Tanszék adjunktusa megállapította: a magyar társadalom a globális átlagnál negatívabban ítéli meg az AstraZeneca, a Moderna, a Sinopharm és a Sputnik vakcinák hatékonyságát.

A KÜLÜGYI ÉLETPÁLYA REJTELMEI

Izgalmas életutak megismerésével pillanthattak bele a diplomáciai szolgálat rejtelmeibe a Nemzeti Közszerzési Egyetem ezen területen dolgozni szándékozó hallgatói. Az ÁNTK Nemzetközi Jogi Tanszék online kerekasztal-beszélgetésén Paczuk Miklós Tamás ecuadori nagykövet a számára hasznos egyetemi kurzusok között említette az aktuális nemzetközi kérdésekkel foglalkozókat, a diplomáciatörténet, a nemzetközi fejlesztési együttműködés kérdéseit vizsgáló tárgyakat, de szerinte fontos a közigazgatási és az alkotmányjog is, hiszen utóbbiakkal maga a minisztériumi jogkörnyezet ismerhető meg. A nagykövet szerint készségi szintre kell emelni az egy adott területen való elmélyülést, a brexit után pedig érdemes az angoltudás mellett a francia nyelv ismeretét is csiszolni. „Szintén lényeges készség a nyitottság, a kapcsolatteremtés lehetőségeinek keresése” – tette hozzá Paczuk Miklós Tamás.

KIÉ LESZ AFRIKA?

„Az 1990-es években a nemzetközi közösség elfeledkezett Afrikáról, a kontinens országairól, és belefáradt az Afrika-témába, a segélyezésbe és a próbálkozásokba” – jellemezték az Ostrakon Szakkollégium online rendezvényének résztvevői az öreg kontinens múltját. Az Afrikáért folyó versengés az 1990-es években kezdődött, amelyet megelőzött a szakirodalom által csak „elvesztegetett tíz évként” emlegetett időszak, amikor Afrika lesajnált pozícióba került a Nyugattal szemben – foglalta össze a tényeket Kovács Tamás, az Ostrakon Szakkollégium elnöke. Pásztor Szabolcs úgy véli, a rendszerváltozás után a multinacionális vállalatok Kelet-Európa felé fordultak, ami az Afrikába áramló segélyek, fejlesztési források drasztikus csökkenéséhez vezetett. Az NKE Közgazdaságtani és Nemzetközi Gazdaságtani Tanszék habilitált egyetemi docense arról is beszélt, hogy „amíg a franciák nagyhatalmi státuszukat hangsúlyozták, az angolok segélyt és támogatást gyűjtenek, az amerikaiak pedig terrorizmusról, káoszról és migrációról szólnak, addig Kína – túllépve ezen – azt adja az afrikai államoknak, amire (az ottani politikai vezetőknek) szükségük van”.

„KINCS VOLT Ő A KATONAI FELSŐOKTATÁSBAN” – VÉGSŐ BÚCSÚ M. SZABÓ MIKLÓSTÓL

Katonai tiszteletadással örök nyugalomra helyezték M. Szabó Miklós nyugállományú altábornagyot, hadtörténészt, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem volt rektorát, a Nemzeti Közszerződési Egyetem rector emeritusát. A Fiumei úti Nemzeti Sírkertben tartott szertartáson gyászbeszédében Pohl Árpád dandártábornok, az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánja arról beszélt, hogy M. Szabó Miklós „névéhez fűződik a katonai felsőoktatás átalakítása és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem 1996-os megalakulása”. „A Magyar Királyi Honvéd Légierő történetéről írt értekezésed, illetve könyved máig a legjobb ebben a témában” – emlékezett Csikány Tamás ezredes, az NKE tudományos rektorhelyettese az MTA

IX. osztálya, a Gazdaság és Jogtudományok Osztály nevében a derűs önzetlenségű, együttműködően segítő tábornok tudományos pályájára. „M. Szabó Miklós hadtörténész példátlan örökséget hagyott ránk: 31 könyve jelent meg, légierő-történet, gépesített hadviselés, fegyvernemek története, egyes hadtörténelmi események feldolgozása egyaránt elfér hadtudományos munkásságának palettáján” – emelte ki Szenes Zoltán ny. vezérezredes, a Magyar Hadtudományi Társaság elnöke. A temetésen a Honvédelmi Minisztériumot Szabó István honvédelmi államtitkár képviselte.

HATÁRVITA KÍNA ÉS INDIA KÖZÖTT

A kínai-indiai határvita még sokáig lezáratlan marad – hangzott el a témában rendezett online kerekasztal-beszélgetésen. Az NKE Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszék és Tudományos Diákköre által szervezett eseményen Háda Béla, a Stratégiai Védelmi Kutatóintézet tudományos főmunkatársa elmondta, hogy a kínai-indiai határvita története a 19. század végére nyúlik vissza, India függetlenné válásával vált fontos kérdéssé. Elhangzott: India az első államok egyike volt, amely elismerte a Kínai Népköztársaságot, de viszonyuk az 1959-es határvita kirobbanásáig is feszült volt. A szakértők szerint összességében elmondható, hogy a határvita során Kína igyekszik gazdaságának stabilitását biztosítani, s ügyel a katonai törésvonalak megfelelő kezelésére, tartva egy újfajta hidegháborúban való alumaradástól.

A FEGYVEREK ETIKÁJA

Milyen etikai szabályok határozzák meg a fegyveres hivatásrendek mindennapjait? – erre a kérdésre keresték a választ a katonai, rendészeti és nemzetbiztonsági szervezetek etikai normáit bemutató online konferencián. Harai Dénes, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar egyetemi tanára előadásában kiemelte: több olyan alapelem is van az emberi gondolkodásnak, amely a globalizáció nyomán átalakulóban, esetenként leáldozóban van. Utóbbi kapcsán a kultúra erejét, a demokráciába vetett hitet, a közszolgálatosság és a katonai oktatás-nevelést emelte ki, mint olyan területeket, amelyek meginogni látszanak. Boda Mihály az „igazságos” rendészet víziójának gondolatával játszott el. A Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar docense szerint a jogérvényesítés, a törődés szükséghelyzetben, a rendőri diszkrimináció és a korrupció felszámolása mind olyan alapelvek, amelyek érvényesülése meghatározza a fegyveres hivatásrendek és a társadalom közti bizalom minőségét.

ÉRTÉKES PONTOK A LUDOVIKÁN RENDEZETT ÖTTUSA-VILÁGKUPÁN

Gulyás Michelle, a Nemzeti Közszerződési Egyetem hallgatója a 12. helyen végzett a női döntőben, így értékes pontokat szerzett az olimpiai kvalifikáció során, a Ludovika Campuson rendezett öttusa-világkupa. A Rendészettudományi Kar hallgatója a lovaglás kivételével ezen a viadalon is egyenletesen jó teljesítményt nyújtott, a laser run versenyszámban elért negyedik helyezése különösen biztató a jövőre nézve. Az NKE hallgatójának továbbra is jó esélye van arra, hogy kijusson a nyári, tokiói olimpiai játékokra.

A modellváltás is a versenyképesség erősítését szolgálja

„A felsőoktatási modellváltás önmagában nem oldja meg az ágazat problémáit, de lehetőséget nyújt az egyetemek számára, hogy növeljék versenyképességüket” – mondta el lapunknak Stumpf István kormánybiztos. A Nemzeti Közzolgálati Egyetem kutatóprofesszora szerint a közzolgálat nagyon fontos prioritása a mindenkori államnak, így az NKE nem valószínű, hogy bármikor is alapítványi fenntartásba kerülhet.

● Február elsejétől látja el a felsőoktatási modellváltás koordinációjáért felelős kormánybiztosi munkát. Ilyenkor szokták azt mondani, hogy valaki nagy fába vágta a fejszét?

Nagy és kemény fába vágtam a fejszét, az biztos. Ez egy olyan pozíció, amelyet valószínűleg sokan nem irigyelnek tőlem. Nagyon jelentős változásokat indított el a kormány a modellváltással, ami azonban önmagában nem fogja megoldani a felsőoktatás összes problémáját. Ugyanakkor lehetőséget ad az intézményeknek, hogy kevésbé bürokratikus módon, az üzleti szféra felé nyitottabban, belső erőforrásokat mozgósítva, új finanszírozási és teljesítménymotivációs rendszert bevezetve tudjanak elindítani egy változást, ami szükséges ahhoz, hogy hazánk versenyképes legyen a digitális korszakban. Az egyetemek által folytatott tudástermelés ugyanis ma már a világ egyik legfontosabb iparágává vált, és ennek zászlóshajói

a felsőoktatási intézmények. Magyarország jövője azon múlik, hogy a felsőoktatásba történő beruházás megfelelő mértékben hasznosul-e, és valóban vezérhajói lesznek-e a hazai egyetemek ennek a tudástranszfernek.

● A kormánybiztosi munka mit jelent pontosan? Úgy tűnik, mintha ez egyfajta koordináció lenne a felek között. Valóban, ez elsősorban egyeztetést jelent a modellváltásra váró és a már modellváltott egyetemek vezetői, valamint a minisztérium különböző szervei között, illetőleg a minisztériumok között is. Ez szakmai, de politikai egyeztetés is főleg olyan területen, mint például a klinikák jövője, illetőleg az egységes egészségügyi irányítási rendszer kérdése. A jogszabály-előkészítésben is aktívan részt veszünk, különösen az új közfeladatot ellátó, közérdekű, közcélú vagyonkezelő alapítványra vonatkozó szabályozás esetében.

● Ahhoz, hogy tudjuk, merre érdemes elindulni, tisztában kell lenni azzal is, hogy most hol tartunk. Jelenleg »

a világ 500 legjobb egyeteme között nem igazán találni hazai intézményt. Hogyan leszünk versenyképesek?

A gond az, hogy nemcsak világviszonylatban van egyfajta lemaradás, de a közép-európai országok nagy egyetemei is előttünk járnak a legtöbb nemzetközi rangsorban, gondolok itt például a varsói vagy a prágai intézményre. A rövid távú cél az, hogy legalább ezekkel az egyetemekkel vegyük fel a versenyt, erre pedig a történelmi tradícióink és a meglévő kapacitásaink is alkalmassá tesznek minket. Én abban bízom, hogy a most zajló irányítási modellváltás,

összhangban egyfajta kultúraváltással és egy jövőstratégia kidolgozásával eredményt hozhat. Utóbbi kapcsán meg kell jegyezni, hogy egy digitális korszak kellős közepén vagyunk, a mesterséges intelligencia itt dübörög a kapuink előtt. Ha erre nem készülnek fel egyetemeink, és nem készítik fel a hallgatóikat, oktatóikat, akkor versenyhátrányban leszünk. Manapság nemcsak a különböző információk begyűjtése a fontos, hanem meg kell tanulni ezeket feldolgozni, és ezen információk között egy új szintézist, egy más minőségű tudást teremteni. Ez az igazi kihívás,

ami egyébként nem értékeli le a személyes jelenlétet és kommunikációt, illetve az ezeken alapuló oktatást, sőt fontossá teszi az oktatók azon szerepét, hogy megtanítsák a hallgatóknak azt a technológiát és gondolkodásmódot, amellyel ebben az új időszakban a legjobban lehet élni.

● A felsőoktatásban mik a kritériumai a nemzetközi versenyképességnek?

A nemzetközi rangsorok körül sok a vita, de azért mégiscsak működnek, és mutatnak valamit. Ami befolyásolja ezeket a többi között a tudományos publikációk száma, a tanár-hallgató arány, a kikerülő Nobel-díjas kutató-soknak az esélye, a nemzetközi programokban részt vevők kutatásminősége, a felsőoktatás finanszírozása és infrastrukturális ellátottsága. Ezek mind olyan tényezők, amelyek növelik a versenyképességet. Hazánkban például évtizedek óta nagy vonzerőt jelentenek az orvostudományi intézmények, amelyek a klinikai ellátással együtt nagyon speciális képzési lehetőséget kínálnak a hallgatóknak, és ez elég kevés országban működik olyan jól, mint nálunk.

● Az Ön által korábban említett közép-európai egyetemek, akik előttünk vannak a rangsorokban, mind állami és nem alapítványi fenntartású intézmények. Honnan van a minta a modellváltáshoz?

Nyugat- és Észak-Európában, de például Hongkongban is vannak erre példát adó egyetemek. A legerősebb minta Finnországból van, ahol sorra alakultak át az állami egyetemek alapítványi működésű intézményekké, és sokkal közvetlenebb kapcsolatot tudtak teremteni az üzleti szférával. A piaci szereplők olyan tudásigényt tudtak bevinni az egyetemre, amelyet a végzett hallgató a munkaerőpiacra kilépve közvetlenül tud használni. Tehát egyfajta híd épül a piaci szféra és az egyetemek között.

● Erre, ha jól tudom, nálunk is van példa a nagy tudományegyetemek esetében is.

Több modellváltó egyetemen is jártam az utóbbi időben, hogy saját szememmel is lássam, hogy mi és hogyan zajlik. Nagyon érdekes példák vannak több egyetemi városban, Szegeden és Debrecenben, illetve Győrben is, ahol az Alkotmányjogi és Politikatudományi Tanszék oktatója vagyok. Utóbbi esetében az Audi régi partner, de Debrecenben is nagyon sok cég jelenléte érzékelhető, tapasztalható. Ezek az intézmények tulajdonképpen már multinacionális vállalatokként élnek a mindennapjaikat. A mai egyetemeket már nem elég csak akadémiai logikával vezetni, hanem kellnek olyan emberek az irányításban, akik értik a piac logikáját is. Nagyon fontos, hogy ezt a kétfajta igényt: az akadémiai tudományos kutatás és

a piaci felhasználás logikájának igényét össze lehessen hangolni.

● Az egyetemek életében mi változik igazán a modellváltást követően? Azt láthatjuk, hogy a finanszírozásban az államnak továbbra is meghatározó szerepe lesz. Enélkül – egyelőre legalábbis – nem tudnának létezni a modellváltó intézmények.

Ez így igaz, az állami finanszírozás ezen intézményeknél is legalább 50–70 százalékos mértékű, így az állam nem vonul ki a felsőoktatás finanszírozásából. A modellváltás legnagyobb előnye, hogy megszabadítja ezen intézményeket a bürokratikus kötöttségektől, az államháztartási és a javadalmazási béklyóktól.

● Ez utóbbi azt is jelenti, hogy akár jobban fognak keresni az egyetemi oktatók-kutatók a modellváltott intézményekben?

Igen, ezt is jelentheti. A kormány kétszer 15 százalékos béremelés mellett kötelezte el magát. A modellváltó egyetemek új teljesítményérdekeltségi rendszereket dolgozhatnak ki, nagyon sok fog műlni a szereplőkön, tehát a kuratóriumon, az egyetem szenátusán, a hallgatói együttműködésen, hogy hogyan fogják kialakítani azt a feltételrendszert, amely minőségi teljesítményre sarkallja az ott lévőket. Új ösztönzési rendszert kell kidolgozni, hiszen a kormány által garantált béremeléssel sem válnak az egyetemi oktatói fizetések versenyképesé. Ugyanakkor a modellváltott egyetemek esetében, ha valaki például egy olyan kutatásban vesz részt, amelynek eredménye komoly gazdasági haszonnal is jár, ott jelentősen emelni lehet a fizetést, és ezzel hosszabb távra elköteleződhet az illető intézmény mellett. Jelenleg ugyanis az alacsony fizetések miatt az egyetemi oktatók egy jelentős része több helyen is dolgozik. A cél az, hogy kialakuljon egyfajta kötődés az intézményekhez, illetve az oktatók-kutatók ott végezzék fő tevékenységüket, ehhez pedig tisztességes fizetést kapjanak.

● Az autonómia az egyetemi működés egyik sarokpontja. Ezt mennyire érintheti a modellváltás például azzal, hogy aktív politikusok is kerülnek az alapítvány kuratóriumaiba?

Az Alaptörvény szerint a felsőoktatási intézmények a kutatás és a tanítás tartalmát, módszereit illetően önállóak, szervezeti rendjüket törvény szabályozza. Az állami felsőoktatási intézmények gazdálkodási rendjét pedig törvényi keretek között a kormány határozza meg és felügyeli. Ez azt jelenti, hogy a tudományos és oktatási önállóság az alkotmány által garantált, és sérelmek esetén »

bíróságához lehet fordulni. A szervezeti és a gazdasági autonómia területén több mozgásteret van a kuratóriumnak, ez a sikeresebb menedzseléshez szükséges is. Itt a szenátusnak valószínűleg szűkebb lesz a jogköre, például a költségvetés elfogadása a kuratórium hatáskörébe kerül. A modellváltott egyetem esetében inkább az jelenthet problémát, hogy hogyan alakul a viszony az egyetemi autonómiát megjelenítő szenátus és az állam helyébe lépő fenntartó, a kuratórium között.

● **Nem függhet túl nagy mértékben az egyetem jövője attól a néhány embertől, akik a kuratóriumban ülnek majd?**

Volt rá példa, hogy a kuratórium a szenátusi jogokat némileg visszazsorította, de egy előkészítés alatt lévő új szabályozással arra törekszünk, hogy egyensúlyt teremtsünk a kuratórium és a szenátus között. Ennek az is lehet a záloga, hogy a kuratórium tagjai személyes és gazdasági felelősséget is vállalnak döntéseikért. Egy arctalan bürokrácia helyébe egy arccal ellátott kuratórium lép, számonkérhetővé, nevesíthetővé válik a felelősség. A kuratórium tagjainak akár minden nap ki kell majd állni a nyilvánosság elé, hogy miért az adott döntést hozták, és hogyan alakították a viszonyukat az egyetemi autonómia képviselőivel, a szenátussal. Egyébként a kormányzat már az elején egyértelművé tette, hogy nem kötelező a modellváltás egyetlen intézmény esetében sem. Csak azokkal az egyetemekkel tárgyal a modellváltásról, amelyek jelzik erre az igényüket, és az a szenátusi döntéssel is alá van támasztva.

● **Azt már tudjuk, hogy az Európai Unió helyreállítási alapjából jelentős forrást, mintegy 1500 milliárd forintot kaphat a magyar felsőoktatás is. Kinek és mire jut majd ebből a pénzből?**

Az uniós forrás felhasználásának három fő iránya van: 955 milliárd forint van betervezve a felsőoktatási képzési struktúra átalakítására, fejlesztésre, 172 milliárd elsősorban a szakképzési rendszer megújítását és a felnőttképzési rendszer továbbfejlesztését szolgálja, míg a tudományos és innovációs parkok, nemzeti laboratóriumok komplex fejlesztésére 382 milliárd forint jutna. A jelenlegi elképzelések szerint a teljes összeg mintegy 50 százaléka infrastrukturális fejlesztésekre fordítható, a másik fele pedig eszközbeszerzésre. Jelenleg is zajlik egyfajta igényfelmérés, az egyetemek beküldték pályázati anyagaikat, ezek értékelése történik most.

● **Ez egy nagyon jelentős összeg. Mi a garancia, hogy jó helyre, jó célokra megy majd?**

Sok ember ezt egy pénzesőnek gondolja, de nem automatikus a támogatás, hanem az intézményeken múlik, hogy milyen minőségű programokkal pályáznak. Az egyetemeknek nagyon sokat kell olyan projekteken gondolkodni, amelyek végrehajthatók lesznek. Az látható, hogy nagy lemaradásban van a magyar felsőoktatás az infrastruktúra és az eszközbeszerzés területén. Ha valóban versenyképesek szeretnénk lenni, akkor ezen a területen is lépni kell előre ahhoz, hogy például Nobel-díjra is esélyes kutatások folyjanak egyetemeinken.

● **Beindult egy modellváltás, jelentős uniós forrásra is számíthatunk. Mikor lesz ebből egy olyan minőségi változás, amelyet már akár a nemzetközi rangsorokban elfoglalt előkelőbb helyezésekben is realizálhatunk?**

A jelenlegi elképzelések szerint 2030 körül lehet egy olyan szakaszhatára a fejlesztéseknek, amely már egyértelmű eredményeket kell hogy hozzon. Akkorra a felsőoktatásnak már nagyon fontos szerepet kell játszania a magyar gazdasági versenyképességben, és be kellene jutnia jó néhány intézménynek legalább a kelet-közép-európai elitbe. Erre szerintem jó esélyünk van. Ehhez azonban nem csodavárásra, hanem szisztematikus, nagyon kemény, közös felelősségvállalással zajló munkára van szükség.

● **Az NKE esetében bármikor is felmerülhet, hogy alapítványi formában működjön?**

A közszolgálat egy nagyon fontos prioritása a mindenkori államnak, így nem gondolom, hogy alapítványi formában lehetne és kellene működtetni az NKE-t. Az intézmény elmúlt időszaka egy sikertörténet, és ezt hagyni kell kifutni. Bízom benne, hogy az állam szolgálata, a közjó szolgálata egy olyan magas minőségű igény, amelyet az állam mindig preferálni fog, és megteremti a minőségi munka feltételeit ezen az egyetemen.

● **Ön kutatóprofesszorként a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen is dolgozik. Mennyi idő jut most erre a tevékenységre, és milyennek látja az intézmény tudományos fejlődését?**

Igyekszem aktívan részt venni az Amerika Kutató Intézet munkájában, előkészítünk az őszre egy olyan kötetet, amely bemutatja, hogy a Biden-adminisztráció milyen új kihívást jelent a magyar kormányzat számára. Mindemellett egyes kurzusokon előadásokat is tartok, doktori értekezések vitáin veszek részt. Nagyon várom a járványhelyzet végét, a személyes jelenlétet alapuló kapcsolatokat a kollégákkal és a hallgatókkal. ●

Szöveg: Szöör Ádám • Fotó: Szilágyi Dénes

KUTATÁS A BIZTONSÁGOS LÉGI KÖZLEKEDÉSÉRT

Lezárult a repülésbiztonsághoz kapcsolódó kutatási program a Nemzeti Közszolgálati Egyetem szolnoki campusán. A több mint 755 millió forintos kormányzati támogatásból megvalósuló program négy és fél évig tartott, a kutatók több mint 60 ezer munkaórában vizsgálták a repülőgépek környezetbarát üzemanyagait, a repülés emberi szervezetre gyakorolt hatását és a pilóta nélküli repülés kérdéseit.

Koltay András rektor megnyitó-jában arról beszélt, hogy az egyetem a hagyományok és szakmai kiválóságok mentén minden erejével próbálja tovább erősíteni az 1949 óta tartó szolnoki repülőképzést, ahol napjainkban több mint 500 fő képzését látják el az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának oktatói. A rektor emlékeztetett a 2018-ban újrainduló hazai pilótaképzésre, amelynek perspektívái a mostaninál jóval messzebbre mutatnak. „A projekt pedig abból a szempontból is értékes, hogy eredményei társadalmi szinten hasznosulnak majd, hiszen »elemi fontosságúak« lesznek mind a repülésbiztonság, a légtérkapacitás kihasználása, az irányítási költségek csökkenése, mind a környezetbarát alternatív üzemanyagok fejlesztése útján” – jelezte Koltay András. A kutatásokhoz az egyetem 2016-ban

több mint 755 millió forintot nyert a Gazdaságfejlesztési Programok Végrehajtásáért Felelős Helyettes Államtitkárságtól, a pénzből egyebek mellett a kutatási infrastruktúrát erősítették, eszközöket, szoftvereket vásároltak. Palik Mátyás, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar katonai repülési dékánhelyettese a program három kutatási területéről beszélt. Elmondta: az egyik kutatás a repülőgépek hajtóművére és modern üzemanyagok feltérképezésére, egy másik a repülés emberi szervezetre gyakorolt hatására, míg a harmadik a pilóta nélküli repülésben alkalmazott kérdések vizsgálatára fókuszált. A kutatási eszközbeszerzésre több mint 200 millió forintot költöttek, négy és fél év alatt 92 fő több mint 60 ezer munkaórát fordított a program céljainak megvalósítására, a munkába hallgatókat, kutatókat és külső szakértőket is bevontak. Az eredményeket három hazai és 37 külföldi rendezvényen ismertették – sorolta Palik Mátyás.

A programban az alternatív üzemanyagok repülésben való alkalmazásának lehetőségeit is vizsgálták. „Egyebek mellett elkészült egy olyan, Magyarországon egyedülálló hajtóműtesztcella, amellyel a teszthajtóműben lezajló égési folyamatok modellezhetők, a hagyományos és alternatív tüzelőanyagok pedig hasznosítás és gazdaságosság szempontjából is összehasonlíthatók” – tájékoztatót Kavvas László

alezredes, a Repülő Sárkány-hajtómű Tanszék tanszékvezetője. A szimulációs vizsgálatokat kiterjesztették a Magyar Honvédségben ma használt A319-es szállító repülőgép hajtótípusára is. Ennek a kutatási területnek a vizsgálatai során feltárták az alternatív tüzelőanyagokat, azok fajtáit, jellemzőit és repülésben való alkalmazhatóságukat. A második részterületen ezen alternatív tüzelőanyagok hajtóművekben való vizsgálatát végezték el. A harmadik részterület pedig maga a teszthajtóműcella, annak felépítése, kalibrálása, amely sokféle szakember együttműködését igényelte. A beszerzett kutatási eszközök közül kiemelkedik még az a szoftver, amely a szimulációs folyamatok elvégzését segítette, pontosabban a teszthajtómű égésterében lezajló áramlástani folyamatok szimulációját.

A konferencián szó volt még a repülés emberi szervezetre gyakorolt hatásának legmodernebb eszközökkel történő vizsgálatáról. Dunai Pál alezredes, a Repülésirányító és Repülő-hajózó Tanszék docense elmondta: a kutatói teamben orvos, pszichológus, kineziológus és az NKE hallgatói is részt vettek. Négy csoportban zajlott a munka, az egyes kutatói csapatok repülőorvosi vizsgálatokat, teljesítménydiagnosztikai vizsgálatokat, alkalmasságvizsgálati pszichológiai és

pszichofiziológiai tesztek, valamint testszenzoros vizsgálatokat és pályateszteket végeztek el. A repülőorvosi vizsgálatokban a kecskeméti Repülőorvosi, Alkalmasságvizsgáló és Gyógyító Intézettel működött együtt a tanszék. A vizsgálat során a magaslati oxigénhiány (hiperbárikus hipoxia) élettani hatásait elemezték, a tesztekben részt vevők VR-szemüveget kaptak. Ezzel sikerült a virtuális valóságot laborkörnyezetbe végeztek speciális vizsgálatokat a hipoxia hatásának elemzésére. A kutatásokat segítette a fantasztikus mérnöki munka terméke, egy pilóta-védősisakból átalakított mérőműszer, amelyben apró alkatrészek sokasága rögzíti a különféle fiziológiai paramétereket. A kutatásban a bekövetkező agyi és tüdőkeringési változásokat elemezték, nézték a szervezet oxigénhasznosulását, ezáltal pedig a vegetatív idegrendszer stresszhelyzetben bekövetkező egyensúlyvesztésének értékelése történt meg. A terheléses kutatásokhoz számos 21. századi eszközt szereztek be, a teljesség igénye nélkül analizátorokat, szoftvereket, kerékpár- és futószalag-ergométert. „Az általános és specifikus terhelésdiagnosztika-tesztek segítségével kiválaszthatók azok a fiatalok, akik potenciálisan legalkalmasabbak a repülésre,

a pilótatevékenységre” – foglalta össze a kutatások egyik legfontosabb hasznosulását Dunai Pál. A többi munkacsoportban egyebek mellett a térbeli látásmód, a figyelem, a reakcióidő és a logikus gondolkodás felmérése történt meg. A testszenzoros vizsgálatokat végző kutatócsoport például azal foglalkozott, hogy felmérje a tesztalanyok kondicionális állapotát. Beszereztek egy pulzusanalitikai mérőműszert, amellyel 270 fő állapotát mérték fel. Jelentős eredmény, hogy a pápai és szolnoki légibázisokon dolgozó katonai repülésirányítókat teljes mértékben fel tudták mérni, aminek eredményeként a kutatók teljes képet kaptak munkaterhelésük nagyságáról, intenzitásáról és regenerációs folyamataik jellemzőiről. Növum, hogy a mérési eljárást

valós repülési körülmények között is bevetették. Az eszközt egy 42 perces időtartamú, JAS 39 Gripen harcászati repülővel végrehajtott repülés során alkalmazták, amelynek keretében egy 9G-s maximális terhelésű műrepülési feladatot is végrehajtottak. A műszer ezen extrémnek tekinthető körülmények között is tökéletesen működött. Az eszköz sokoldalúsága megteremtette a lehetőségét annak, hogy Szolnokon nagyobb kapacitást is kiszolgálni képes terhelésélettani méréseket is el tudjanak végezni. Dunai Pál elmondása szerint ezt az eszközt hatékonyan lehet alkalmazni a különböző szakmáknál az aktuális pszichés és fizikai állapot tesztelésére, de segítségével megteremtették a honvédelmi, rendvédelmi vagy akár polgári repülésben is alkalmazható mérési rendszer feltételeit, amellyel egy-egy pilóta bevezethetőségének, munkába állásának mutatóit lehet vizsgálni.

A projekt azonosítója: GINOP-2.3.2-15 „A légiközlekedés-biztonsághoz kapcsolódó interdiszciplináris tudományos kutatási potenciál növelése és integrálása a nemzetközi kutatás-fejlesztési hálózatba a Nemzeti Közösügyi Egyetemen (VOLARE)” ●

SPECIÁLIS KÉPZÉSI PROGRAMOK ÚJRATÖLTVE!

Elindult az újabb felvételi jelentkezés a Nemzeti Közszerológati Egyetemen megvalósuló karrier- és tehetségdondozó programokra. Mostantól a Nemzetek Európjája Karrierprogram, a Magyar Diplomáciai Akadémia Diplomataképző Program és a Ludovika Collegium szeptemberben induló másodík évfolyamaira várják az érdeklődőket. Az eddigi hallgatói és oktatói visszajelzések, tapasztalatok alapján mind a három képzési program egyedülálló a maga nemében.

DIPLOMATAKÉPZŐ PROGRAM

A Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM), valamint a Nemzeti Közszerológati Egyetem szakmai együttműködésével immáron másodík alkalommal hirdeti meg felvételi pályázatát a Magyar Diplomáciai Akadémia Diplomataképző Programja. Az eljárás többfordulós, amelynek része egy kétnyelvű vizsga és egy szóbeli elbeszélgetés is. A felvételi eljárás során kiválasztottak 2021 szeptemberétől egy oktatási programon vesznek részt, amelynek sikeres elvégzését követően jövő tavasszal a KKM-ben, illetve a minisztérium külképviseletein teljesítenek szakmai gyakorlatot. A program teljes ideje alatt az abban részt vevők magas ösztöndíjban részesülnek, illetve a szakmai gyakorlatot követően a megüresedő státuszok függvényében lehetőséget kapnak a minisztériumba történő felvételre is. Koltay András rektor, társigazgató lapunknak elmondta: a Diplomataképző Program sikerét az eddigi tapasztalatok alapján az elismert hazai és külföldi szakemberek közreműködésének egyedisége adja. „Külön öröm számomra, hogy az egyetem oktatói is nagy számban szerepet vállalnak a programban” – emelte ki. Koltay András

szerint a program a külügyi feladatellátáshoz elengedhetetlen olyan elméleti és gyakorlati ismeretek ötvözetét tudja biztosítani a képzésben részt vevők számára, amely biztos szakmai alapként szolgálhat a diplomáciai karrier megkezdéséhez a minisztériumban. Az NKE rektora minden olyan fiatalnak szívesen ajánlja a programot, akik érdeklődnek a külügyek, nemzetközi kapcsolatok iránt, rendelkeznek megfelelő nyelvismerettel és diplomával, vagy azt legkésőbb a nyárig megszerzik. Az egyetemi vezető szerint „fontos szempont a hazánk közügyei iránti elkötelezettség, érdeklődés megléte”, hiszen a Diplomataképző Program képzését és gyakorlati időszakát sikeresen teljesítő résztvevők a magyar diplomáciai kar tagjává válhatnak, és így Magyarországot képviselhetik, a magyar érdekeket mozdíthatják elő majd szerte a világban.

A Diplomataképző Program egyik oktatója Mártonffy Balázs intézetvezető, aki szerint ahhoz, hogy valaki bekerüljön az akadémiaira, felkészültnek, érdeklődőnek és elkötelezettnek kell lennie, koncepcionálisan kell átlátnia Magyarország helyzetét régióinkban, Európában és a világban, emellett érdeklődési területétől függően minél több részletet egyszerre kell tudnia értelmezni. A biztonságpolitika kurzust oktató szakértő felhívta a figyelmet arra is: fontos, hogy a felvételiző nyitott legyen az új gondolkodásmódok megismerésére, de minden esetben szem előtt kell tartania a magyar nemzeti érdekeket.

„A Diplomataképző Program első félévében elméleti felkészítőt kaptunk, amelynek során a külügyi igazgatás fontos ismereteivel bővíthettük tudásunkat, valamint személyes készségeinket is fejleszthettük” – foglalta össze lapunknak eddigi tapasztalatait Szabados Máté, a program egyik résztvevője. Az NKE közszerológatás és közpolitika mesterképzési szak hallgatója kiemelte, hogy a program hatékonyan képes felkészíteni a résztvevőket a külügyi pályára, de a legfontosabb az, hogy „egy nagyszerű, összetartó közösség tagjává válhatunk”. A képzésre május 7-ig lehet jelentkezni, további információ a Magyar Diplomáciai Akadémia honlapján vagy Facebook-oldalán kapható.

NEMZETEK EURÓPJÁJA KARRIERPROGRAM

A Nemzeti Közszerológati Egyetem az Igazságügyi Minisztériummal együttműködve azzal a célkitűzéssel indította el 2020 szeptemberében a Nemzetek Európjája Karrierprogramot, hogy Magyarország több, az európai uniós intézményeknél sikeresen pályázzon és elhelyezkedő szakemberrel rendelkezzen, így növelve az európai uniós intézményeknél dolgozó, megfelelő szakpolitikai ismeretekkel rendelkező magyar szakemberek számát. A képzés

TANÉVET ZÁRT A NEP

Összesen 47 hallgató tett sikeres vizsgát a Nemzetek Európjája Karrierprogram (NEP) első évfolyamán. A programra 186-an jelentkeztek, közülük 52-en kezdtek el az első évfolyamot, sikeres záróvizsgát pedig 47 hallgató tett. Az online formában tartott évfolyaron Koltay András rektor kiemelte: büszke arra, hogy az NKE az Igazságügyi Minisztériummal közösen az ország érdekeinek hatékony nemzetközi képviseletére irányuló, gyakorlatorientált és széles látókörű képzést tudott elindítani. Külön öröm számára, hogy a program első évfolyama Antall József miniszterelnököt választotta névadójául. „Ennek az egyértelmű üzenete, hogy a mai korosztály is képes felmérni annak jelentőségét, hogy hazánk 30 éve kivóta és azóta is őrzi a szabadságát. Ennek tudatában kell a következő évtizedeinket megtervezni, amelyben kiemelkedő szerep jut majd a most végzett hallgatóknak” – tette hozzá Koltay András. Bólya Boglárka, az Igazságügyi Minisztérium európai uniós kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára elmondta, hogy a hagyományteremtő és hiánypótló képzés olyan gyakorlati tudással kívánja felvértezni a hallgatókat, amely betekintést enged az uniós intézmények kulisszatitkaiba is. Orbán Balázs, a Miniszterelnökség miniszterhelyettese, parlamenti és stratégiai államtitkára beszédében felhívta a figyelmet arra, hogy az európai vívmányok, a béke, a prosperitás nem tekinthető adottságnak, küzdeni kell érte. Az EU mi magunk vagyunk, felelősséggel tartozunk érte, aktív módon kell alakítanunk.

hallgatói elismert oktatók segítségével készülhetnek fel az Európai Személyzeti Felvételi Hivatal (EPSO) nyílt versenyvizsgájára, illetve az idegen nyelvi képességeik is erősödhetnek. Tavaly mintegy négyszeres túljelentkezés volt a programra, amely 52 fővel indul el. A hallgatók az első évfolyam névadójának Antall József volt miniszterelnököt választották. A 2021 szeptemberében induló új évfolyam képzése az eddigi hat hónap helyett már két szemeszteres lesz, maximum harmincfős létszámmal, az angol nyelvű kurzusok számának növelésével, valamint az ösztöndíj-rendszer teljesítményfüggővé alakításával. „Az egy évvel ezelőtt kitűzött célok helyesnek bizonyultak, és valóban érdemes volt elindítani egy olyan képzést, amelynek az a célja, hogy minél több jól felkészült fiatal szakember találjon utat az európai uniós intézményrendszerben történő elhelyezkedéshez” – fogalmazott lapunknak Pröhle Gergely programigazgató. Az NKE Stratégiai Tanulmányok Intézet vezetője úgy gondolja, hogy a hallgatók között a kezdetektől fogva meglévő szellemi pezsgés, jó hangulat ideális befogadó közege volt a számos gyakorlati tapasztalattal rendelkező, de elméletileg is nagyon felkészült oktatók előadásainak, szemináriumainak – még a rendkívüli járványügyi rendelkezések közepette is. A szeptemberben induló új tanév kapcsán Pröhle Gergely elmondta: „Több időt szeretnénk biztosítani az eszmecsere, a kapcsolatépítésre, arra törekszünk, hogy az angol nyelvű kommunikációs képességet minél inkább fejlesszük, és hogy az eddiginél is alaposabb betekintést adjunk az Európai Unió intézményeinek működésébe, Magyarország uniós politikájának részleteibe.” Az egyik hallgató, Vladár Veronika úgy érzi, hogy a program segítségével közelebb került az uniós álomkarrierhez. „A karrierprogram során kiváló uniós szakemberektől »

tanulhattunk, akik igyekeztek átadni tapasztalataikat, és ezáltal nemcsak elméleti, de gyakorlati tudásra is szert tettünk” – emelte ki a hallgató, aki szerint most már megfelelő tudással vághat neki az EPSO-versenyvizsgának. Vladár Veronika mindazoknak javasolja a jelentkezést, akik hasznos és mély tudást szeretnének az Európai Unióról, mindezt úgy, hogy közben ösztöndíjjal támogatják a tanulmányaikat. A programra május 21-ig lehet jelentkezni, részletesebb információ a Nemzetek Európája Karrierprogram honlapján kapható.

LUDOVIKA COLLEGIUM

LUDOVIKA COLLEGIUM

A Ludovika Collegium (LC) hallgatói tehetséggondozó program első évfolyamának képzése idén februárban indult, és a hagyományos egyetemi stúdiumokon túlmutatva nyújt

személyre szabott fejlesztést, tehetséggondozást. A program célja egy olyan egyetemközi szakmai műhely, interdisciplináris hallgatói közösség létrehozása, amelyben az eltérő tudományos háttérrel rendelkező hallgatók egymást inspirálják. A Ludovika Collegium az egyetemi tanulmányokat kiegészítő képzést, kollégiumi lakhatást, valamint tanulmányi ösztöndíjat nyújt a hallgatóknak. A tehetséggondozó program egyik nagy előnye, hogy minden hallgatójára személyes figyelem hárul, és a fejlesztést az NKE oktatói mellett hazai és külföldi mentorok is segítik. Ezzel elérhetővé válik, hogy a hallgatók ne csak saját szakterületükön rendelkezzenek a gyakorlatban is hasznosítható, kimagasló tudással, hanem képesek legyenek komplex összefüggések megértésére és akár bátor vezetői döntések meghozatalára. Ez a fajta személyes fejlesztés jelentősen elősegíti a hallgatók egyéni karriercéljainak tudatos kialakítását. A Ludovika Collegiumba az NKE hallgatói mellett más, magyarországi székhelyű felsőoktatási intézményben, nappali képzésben tanuló fiatalok is jelentkezhetnek. Közülük többlépcsős felvételi eljárásban választják ki a legtehetségesebb, leginkább motivált hallgatókat. A négylépcsős felvételi első fordulójában egy érvelő

esszét kell elkészíteni a megadott három téma valamelyikéről, amelyet anonim módon értékelnek a bírálók. A második körben már videós tartalmat kell feltölteni, amelyben a jelentkezők a jövőbeli karrierjükéről beszélnek. Az utolsó két forduló egy időben zajlik: a speciális csoportos kiválasztási folyamat (assessment center) után az AC minden résztvevője továbbjut a 4. fordulóra, amely egy online interjú lesz, angol nyelvi szintfelméréssel egybekötve. Velkey György László programigazgató a Ludovika Collegium első évfolyamának tapasztalatai alapján a program sikerét az éppen kialakuló hallgatói közösség összetartó erejében látja. „Sokfelől érkezett, más és más értékrenddel rendelkező fiatalokról van szó, akik a kölcsönös elfogadás és egymás iránti tisztelet jegyében képesek csapatban dolgozni, a pandémia ellenére is sikeresen tudtak integrálódni” – fejtette ki az LC vezetője. Hozzátette, a Ludovika Collegium komoly szakmai munkára sarkalló ösztöndíjjal támogatja hallgatóit, így teljes mértékben koncentrálnak tanulmányaik teljesítésére. Velkey György László szerint, akik szeretnének felvételt nyerni a programba, azoknak nyitott és terhelhető jellemről kell tanúbizonyságot tenniük, így jó munkabírással, mindenekelőtt pedig a kihívások

iránti kíváncsisággal kell rendelkezniük. A vezetői döntések kihívásait oktató Kertész Gergely kurzusvezető a képzést elsősorban olyan hallgatóknak ajánlja, akik szeretnek és tudnak kitartóan, lelkiismeretesen dolgozni, de ugyanakkor nyitottság és rugalmasság is jellemzi őket, hiszen a Ludovika Collegium egy olyan közösség, amelynek tagjait a vezetői pozíciókra, illetve a vezetői munkacsoportokban való részvételre készítik fel. A program egyik hallgatója, Pávkovics Máté elmondta: egyetemi tanulmányai mellett egy személyre szabott, kiemelt képzésen vehet részt, egy együtt gondolkodó, egy irányba tekintő, egymást támogató közösségben fejlődhet. Mint fogalmaz, „pontosan az teszi különlegessé a Ludovika Collegiumot, hogy bár résztvevői több irányból érkeznek”, a köz szolgálata iránti elköteleződés, a magyar közszolgálat hivatástudata összekapcsolja őket. Máté szerint „itt minden hallgató megtalálhatja a helyét a közösségben, ahol nem csak szakmai társakra, hanem barátokra is lel az ember”. A programról és a felvételiéről a ludovikacollegium.hu honlapon tájékozódhatnak. ●

Szöveg: Pap Melinda • Fotó: Hlinka Zsolt

A TROLLKULTÚRA ÉS AMI MÖGÖTTE VAN

A közösségi média mindennapjaink része: felhasználók vagyunk, tartalmakat osztunk meg, kérdéseket teszünk fel, kért és kéretlen tanácsot adunk ismerősöknek és idegeneknek. Ebben az online térben (is) hódít a politika, amely nem csak formálója, de áldozata is a közösségi oldalaknak, a politikai hadszíntérnek egy új, eddig nem látott küzdőterét megnyitva a politikusok és a trollhadseregek előtt.

A közösségi média politikára gyakorolt hatásáról, a politika online térben való megjelenéséről is beszéltek a Nemzeti Közszolgálati Egyetem oktatói a Magyar Zoltán Szakkollégium és a Közszervezési és Infotechnológiai TDK közös online rendezvényén. Bányász Péter elmondta, hogy fontos a fogalmak precíz meghatározása és elhatárolása, mert a különböző tudományágak mind a saját szemüvegükön keresztül vizsgálják a közösségi média fogalmát. Az ÁNTK Közszervezési és Infotechnológiai Tanszék adjunktusa szerint „olyan internetes alkalmazások és eszközök összességéről van szó, amelyekben a klasszikus szolgáltatók pusztán a keretet biztosítják, s a felhasználók töltik meg tartalommal”. Az egyetem egy másik oktatója, Pál Gábor mindezt kiegészítette a politikai kommunikáció fogalmának és fejlődésének történetével. A politológus úgy véli, hogy

a politikai kommunikáció korszakait mindig a kor technológiai fejlettsége határozza meg, a kérdés pedig inkább az, hogy mennyire válnak benne dominánssá az egyes csatornák. A szakértő szerint „a közösségi média a politikai kommunikáció alapvető logikáját nem változtatta meg, sokkal inkább a már meglévő folyamatokat viszi tovább”. A politikát (és a politikusokat) el kell adni mint értékes árut (fogyasztási cikket), a felhasználók pedig legegyszerűbben a közösségimédia-oldalokon keresztül érhetők el – hangzott el a beszélgetésen, amelyen Bányász Péter azt is elmondta, hogy az európai átlaghoz viszonyítva Magyarországon 20 százalékkal több azon állampolgárok száma, akik elsősorban ezeken a platformokon tájékozódnak a hírekkel kapcsolatban. A koronavírus-járvány hatására a mindennapok vitái, témái egyre inkább átkerülnek az online térbe – nincs ez

másként a politikai (had)színtérrel sem. „A legegyszerűbb küzdőtér az online tér” – fogalmazott Pál Gábor, aki arról is szólt, hogy az egyének a közösségi oldalakon már nem csak mint felhasználók vannak jelen, de felhasználttá is válnak a techcégek és a politikai eszmék által. A történelem folyamán mindig is kardinális kérdés volt a politikusok „imázsának” fenntartása, a propagandák terjesztése, és nincs ez másként a Facebook-korszakban sem: profik csapata dolgozik azon, hogy egy-egy politikus miként jelenjen meg a közösségi oldalakon. A szakértő arról is beszélt, hogy a politikai eszmék, cselekmények mentén kialakuló társadalmi polarizáltság sem új keletű dolog, csak a 21. században kibővült a politikai kommunikáció szereplőinek köre, amely – a különböző platformoknak, csoportoknak és a rengeteg felhasználónak köszönhetően – már a társadalom széles körét képes megszólítani. Ennek kapcsán Bányász Péter arról is szólt, hogy a mesterséges intelligenciáknak köszönhetően a politikusok már személyre szabottan, egyfajta „pszichológiai analízis” alapján bombázzák a felhasználókat kért és kéretlen tartalmakkal egyaránt. A kommunikációt szétbombázni, az átlag felhasználót pedig elbizonytalanítani (és idegesíteni) hivatott „trollok” egyszerre váltak a politikai kommunikáció támogatóivá és ellenségeivé. A trollhadseregek problémájának „fentebbi szintjét képezik azok a csoportosulások, akiket fizetnek tevékenységükért”

– fogalmazott Pál Gábor, aki a társadalmi kapcsolatok kerékkötőjének tartja az ún. „trollkultúrákat”. „Ezek célja ugyanis, hogy az adott ország politikai érdekeinek aggregálásán keresztül befolyásolják az ellenszereplők tevékenységét” – ezt már Bányász Péter mondta, aki úgy véli, hogy a posztigazság korszakában érzelmek és indulattól fűtött viták terepévé lett a közösségi média.

Az egyetem kutatói ugyanakkor a közösségi média pozitív hozadékairól sem feledkeztek meg. A kerekasztal-beszélgetésen elhangzott, hogy számos olyan használati mód létezik, amely elválhat az aktuálpolitikától, s lehetőséget ad problémák széles körben való megvitatására és konstruktív megoldások kidolgozására. Az online térben létrejöhetnek olyan zárt, kifejezetten szakpolitikai jellegű (például környezetvédelmi, vallási vagy kisebbségvédelmi) csoportok, amelyek működése és társadalmi haszna nélkülözhetetlen. Ahhoz, hogy a közösségi média nem váljon a politika áldozatává, s a felhasználókat se vezessék teljesen az orruknál fogva, szükséges a platformok felelősségteljes és szabályozott használata. Ehhez mind egyéni, mind társadalmi szinten oda kell figyelni a tartalommegosztással kapcsolatos szabályozási kérdésekre – hangzott el a beszélgetésen. ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka

A SZOLNOKI ÜTKÖZETTŐL SZENT LÁSZLÓ BÁRDJÁIG

A hadtörténelem időszerű kérdéseiről, így például a mohácsi csata kutatásának egyes részleteiről is szó volt a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar online eseményén, amelyen elhangzott: a bemutatott kutatások nemzetközi környezetben is elhelyezhetők.

„A történelem és a hadtörténelem egyfajta időutazás, amely során ma a 11. századtól a 20. század második feléig juthatunk el” – hangsúlyozta bevezetőjében Boda Mihály tanszékvezető, az esemény moderátora. Az első előadásban az 1849-es szolnoki ütközetről és az ahhoz vezető útról

beszélt Csikány Tamás ezredes. Az NKE tudományos rektorhelyettese szerint a történelmi esemény a két főszereplő, Damjanich és Vécsey tábornokok ellentétét is eredményezte. Bár a történelem előbbi dicsőségét helyezi előtérbe a megnyert ütközet kapcsán, Csikány

Tamás szerint legalább akkora, ha nem nagyobb érdeme volt a győzelemben Vécsey Károlynak. Utóbbi írta meg a hadijelentést a március 5-i győztes ütközetről, és emiatt „orrolt” meg rá Damjanich, akiben az akkori vezetők jobban bíztak, így Vécseynek át kellett adnia a két hadosztályból alakított hadtest parancsnokságát tábornoktársának, majd új beosztást kapott.

Az online eseményen a 19. századi, történelemtudományon alapuló háborús ideológiákról beszélt Boda Mihály. Az NKE HHK tanszékvezetője elmondta: ezek az ideológiák a tudományokra támaszkodva adtak egyfajta igazolást a háborúkra. Magyarországon a 19. században olyan problémagócokról beszélhetünk, mint például a nemzetiségekhez, a Habsburgokhoz vagy az Oroszországhoz való viszonyulásunk. Ezekhez igazodva vagy ezekre választ adva születtek meg az olyan ideológiák, amelyek háttérrel adtak egy-egy politikai lépéshez is. Az egyik legismertebb ideológia a Szent Korona-tanra alapult, amely a király személyétől független magyar államiság fogalmát hozta létre még a középkorban. Az Asbóth Jánoshoz köthető „Nagy Magyar Birodalom” ideológiája pedig egy támadóbb jellegű gondolatmenetet tükrözött, amely szerint minden olyan területet vissza kellene szereznie Magyarországnak, amely korábban hazánkhoz tartozott.

Egy aktuális és ismert kutatás bizonyos részleteit is érintette Németh Balázs adjunktus előadása. A HHK oktatója az 1873-ban, a Kopaszi-zátonynál előkerült hadilelet

sorsáról és további vizsgálatáról beszélt. A Nemzeti Múzeum Fegyvertárában jelenleg is fellelhető egy része az akkori leletnek, és ezek a tárgyi eszközök, elsősorban a tűzfegyvercsövek korban igen közel állnak a mohácsi csatához, így különleges lehetőséget biztosítanak a kor katonai tűzfegyvereinek, gyalogos harcászatiának vizsgálatára. Németh Balázs elmondta azt is: egyértelműen bizonyítható, hogy egy hadiesemény során süllyedtek el a fegyverek, hiszen a puszkacsövek közül több jelenleg is töltve van. Ezeket már többféle vizsgálatnak alávetették, így megnézték azokat ipari röntgennel, CT-vel és endoszkópos módszerrel is. Az NKE kutatója szerint ezek a vizsgálatok a jövőben tovább folytatódnak, és az eredmények remélhetőleg újabb adalékkal szolgálnak majd a mohácsi csatával kapcsolatos kutatásokhoz is.

Négyesi Lajos ezredes is egy érdekességgel jelentkezett: az egyetemi docens azt vizsgálta, hogy milyen módon jelenhetett meg Szent László királyunk kezében egy olyan eszköz (egy dán bárd), amelyet a 11. században nem használtak hazánkban. A kutatáshoz a *Képes krónikát* is felhasználta, amelyben egészen 1075-ig nem látható Szent László-ábrázoláson a bárd. Vélhetően ekkor kerülhetett hozzá ez a fegyver, amelyet vagy ajándékba kaphatott, vagy csere útján szerezhetett meg szász harcosokkal való találkozásával. Az online konferencián szó volt még az indokínai háború hadműveleti vezetéséről, a témáról Harangi-Tóth Zoltán őrnagy, egyetemi tanáregéd fejtette ki gondolatait. ●

Szöveg: Szőr Ádám

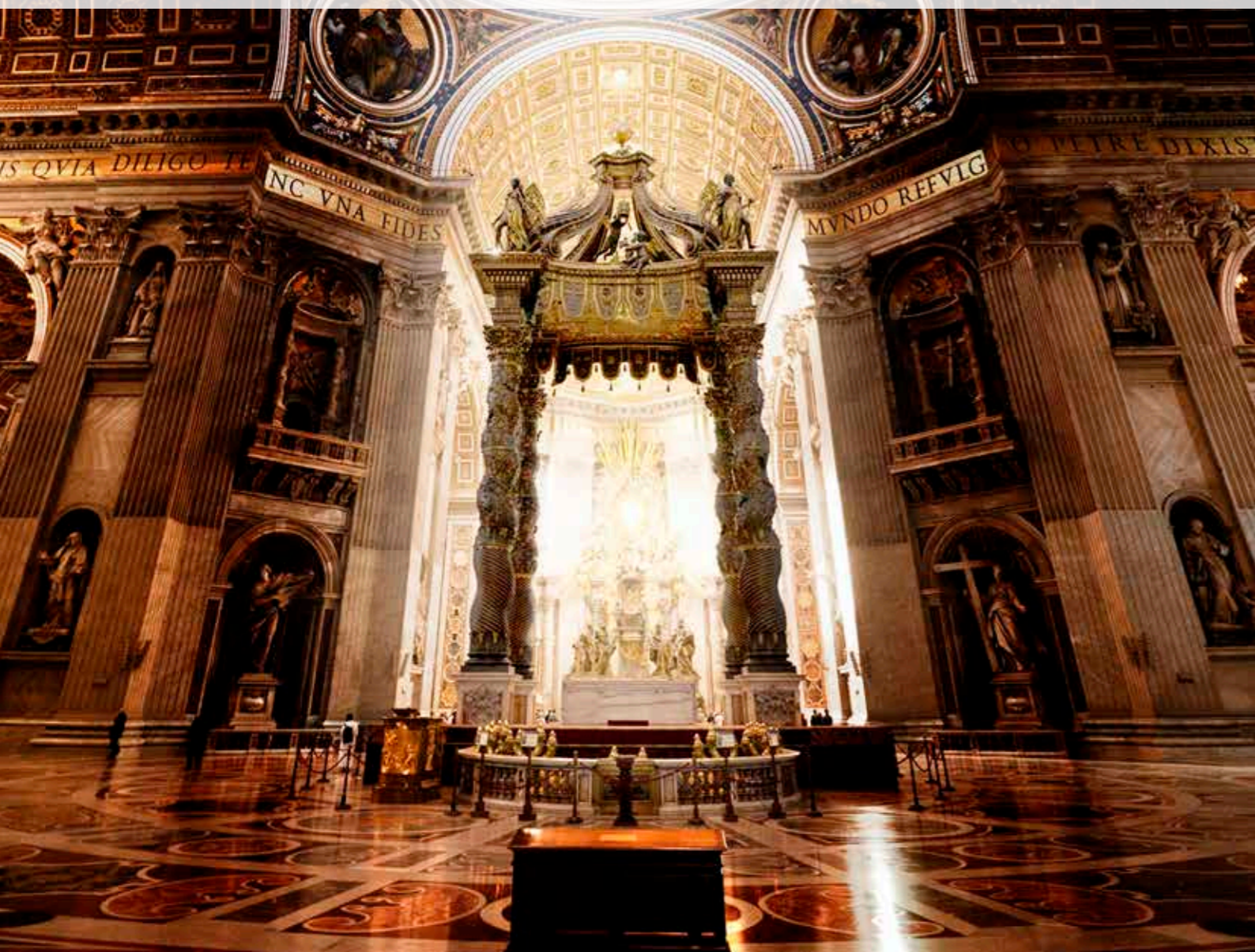
A MOHÁCSI CSATATÉR KUTATÁSA

A mohácsi csata a magyar történelem egyik legsúlyosabb katonai veresége. Az 1526. augusztus 29-én lezajlott ütközetben a 75 ezer fős török sereggel szemben mindössze 25 ezer magyar és szövetséges katona harcolt. A mohácsi csatater kutatását a múlt század 20-as éveiben kezdték el, amikor a Csele-patak torkolata környékén többen Lajos király holttestét keresték. Az első tudományos értékű ásatásra 1959-ben került sor Papp László régész, a pécsi Janus Pannonius Múzeum akkori igazgatója vezetésével. A munka során az elpusztult Földvár falu temetőjében mintegy száz sírt tártak föl, majd tömegsírokban emberi maradványokat találtak, amelyek minden kétséget kizáróan magyarok és a velük harcoló csehek, lengyelek, németek és mások csontjai voltak. A csatateret ismét kutatják, és az új eredmények mellett rendbe teszik a magyar történelem egyik legsúlyosabb vereségének helyszínét is.

A katolikus egyház és a válságkezelés

A katolikus egyházra is egyre nagyobb feladat hárul a humanitárius és fegyveres konfliktusok során végzett válságkezelésben – hangzott el az NKE Vallás és Biztonság Kutatóműhely, valamint a Pázmány Péter Katolikus Egyetem közös online rendezvényén, ahol hazai és nemzetközi szakértők a 21. század megváltozott biztonsági kérdéseire is igyekeztek válaszokat adni.

„A biztonsági kihívások ma már nem csak a háborúkról szólnak” – emlékeztetett köszöntőjében Kuminetz Géza. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektora egyebek mellett elmondta, hogy a katolikus egyház vallási elköteleződése nemcsak a béke iránti vágyat jelenti, hanem a rászorulókat megsegítésének feladatát is. Michael A. Blume negyed évszázados humanitárius szolgálatának tapasztalatait osztotta meg a résztvevőkkel. Az Apostoli Szentszék nunciusa éveken át dolgozott a menekültek megsegítésén a Karitás szolgálatában, mostani előadásában a munka során szerzett tapasztalatairól, élményeiről, sikereiről beszélt. Michael A. Blume-ot munkája 2013-ban Ugandába szólította, ahol megtapasztalta, „hogy az összefogás erejével a keresztény közösségek milyen mértékben tudnak hozzájárulni egy ország újjáépítéséhez”.

A nuncius arról is beszélt, hogy az egyes országokban más-más igényeknek kell megfelelniük a segélyszervezeteknek: Nyugat-Afrikában a gyerekkatonák és az egyedülálló anyák megsegítésére, Ruandában az etnikai konfliktusok mérséklésére, Kenyában pedig a menekültekre fókuszálódik a tevékenységük. „Szükség van arra, hogy mindenki, aki ezen a területen dolgozik, megtartsa katolikus hitét és identitását, kerülvén közben azon dolgok hangoztatását, amelyek nem férnek bele az egyház értékrendjébe” – fogalmazott a Szentszék képviselője, aki úgy véli: fontos jó példával elől járni, amely révén aláásható a dzsihadista szervezetek reményvesztett lakosságra gyakorolt befolyása. Scott Thomas, a Bathi Egyetem kutatója előadásában a katolikus egyház egyre erősödő globális szerepét hangsúlyozta, de beszélt a Szentszék „nemzetköziesedéséről” is. A Politics, Languages and International Studies Centre for Development Studies munkatársa egyebek mellett beszélt azokról a globális tendenciákról, amelyek az egyház működését is meghatározzák a 21. században. A „dél felemelkedése”, az egyre erősödő multipoláris világrend (Kína és India térnyerése) és a globális középosztály felemelkedése mellett szólt a világra egyre

inkább jellemző urbanizációs trendről is. „Ezek a kérdések egybeértek a 21. században, s ezt a katolikus egyháznak is meg kell tanulnia kezelni, és igazodnia kell az új, globális világ elvárásaihoz” – véli Scott Thomas, aki pozitívumként említette, hogy ez a multipolaritás magával hozta a katolikus egyház felemelkedését. Anthony O'Mahony a Szentszék közel-keleti szerepvállalását és a fegyveres konfliktusban végzett munkáját elemezte előadásában. Az Oxfordi Egyetem oktatója a keleti kereszténység újkori történetét mutatta be, kitérve közben annak korabeli helyzetére is. Anthony O'Mahony egyebek

mellett szólt az ökumenikus párbeszéd fontosságáról a keleti és nyugati egyházak között, valamint a keresztény-muszlim-zsidó kapcsolatok jelenlegi helyzetéről.

A katolikus egyház humanitárius tevékenységének jogi vonatkozásait vizsgálta előadásában Ujházi Lóránd. Az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának tudományos főmunkatársa elmondta, hogy a rászorulókat megsegítése mindig fontos feladata volt a katolikus egyháznak, amelynek intézményei nem pusztán humanitárius segélyszervezetek (és nem is kormányzati szervek), hanem spirituális, teológiai és szociális-oktatási célja is van tevékenységüknek. A szakértő szerint a katolikus egyház nemzetközi jellege ad lehetőséget arra, hogy a katolikus szervezetek minden erejükkel

a humanitárius válságok, a természeti katasztrófák sújtotta térségek áldozatainak megsegítésére koncentrálhassanak. Mindehhez egy működő jogi keretrendszerre van szüksége a Karitás szervezetnek is – derült ki Ujházi Lóránd előadásából, aki egyebek mellett beszélt arról is, hogy mik nehezítik a szervezetek munkáját a nemzeti és nemzetközi együttműködések során, legyen szó akár a helyi, vagy akár a nemzetközi katonai erővel való kooperációról. ●

Vakcinaigazolványok: hol és mire lesznek jók?

A kormány február 11-én döntött a koronavírus elleni védettségi igazolvány bevezetéséről. A kizárólag Magyarországon érvényes okmány nem összekeverendő egy, az utóbbi időben szintén sokat emlegetett dokumentummal, a nemzetközi vakcinaútlevéllel. Utóbbi ötlete egyelőre csak az elképzelés szintjén mozog, ám van már jogi példa arra, hogy mi mindent érdemes tartalmaznia egy ilyen igazolásnak.

A vonatkozó kormányrendelet alapján a koronavírus elleni védettséget úgy lehet igazolni, ha valaki már beoltott, igazoltan átesett a koronavírus-fertőzésen, vagy ha – nem tudva, hogy átesett – egy utólag elvégzett ellenanyag-vizsgálat ezt igazolja. Az ingyenes igazolványt az állam postázza, amely hat hónapig érvényes. A jelenlegi kutatások szerint ugyanis a védettség nagyjából ilyen időtartamig biztosan fennáll. Az is hozzájuthat ilyen kártyához, aki úgy gondolja, hogy átesett a fertőzésen. Mindezt önköltséges, de hatósági áras, 11 ezer forintba kerülő ellenanyag-vizsgálattal lehet igazolni. Ilyen esetben pluszköltségként ki kell fizetni a védettségi igazolvány kiállításnak háromezer forintos összegét is. A védettségi igazolvány érvényessége itt négy hónap. Az igazolványoknak az újrainvitás esetén lehet majd szerepük, a részletszabályok kidolgozása írásunk időpontjában még tart. Annyit azonban Orbán Viktor miniszterelnök nyilatkozataiból lehet tudni, hogy a nyitás egyes szakaszaiban a védettségi igazolvánnyal több szolgáltatás lesz elérhető.

Ha kilépünk a nemzetközi térbe, akkor már láthatunk precedenst ilyen igazolványok, bizonyítványok, igazolások létrehozására. Az Egészségügyi Világszervezet 2005-ben hozott határozatával ugyanis elfogadta Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályait, amelynek egyik melléklete a sárgalázal kapcsolatos speciális rendelkezéseket tartalmaz. A betegség elleni védőoltásra vonatkozó ajánlások és előírások szerint a sárgaláz lappangási ideje hat nap; a védőoltások a beadást követő 10 nap elteltével biztosítanak védelmet a fertőzés ellen, még hozzá a beoltott teljes élettartamára. Így a sárgaláz elleni védőoltást tanúsító oltási bizonyítvány érvényessége is az oltásban részesült nemzetközi utazó teljes élettartamára

szól a védőoltás beadásának időpontját követő tizedik naptól. Az oltóanyagot a WHO engedélyezi, ám attól, hogy valaki ilyen dokumentummal rendelkezik, utasként nem kezelhető gyanúsként még akkor sem, ha olyan területről érkezik, ahol fennáll a sárgaláz terjedésének kockázata. „A vizsgált kérdés alapján jól látható, hogy egy nemzetközi probléma kizárólag nemzetközi összefogással kezelhető, valamint a releváns körülmények megváltozása (jelen esetben az oltóanyag hatásának időtartama) esetén joggal várható a normatív környezet szükség szerinti módosítása a mindenkori gazdasági és társadalmi igényeknek megfelelően” – mondta el lapunknak Strihó Krisztina. Az NKE ÁNTK Európai Köz- és Magánjogi Tanszék tudományos munkatársa szerint a koronavírus elleni védettség igazolására alkalmas igazolvány esetében is iránymutatók lehetnek a sárgaláz elleni védettség igazolására vonatkozó rendelkezések. A Covid esetében alapvető eltérés az érvényességi idő vonatkozásában van. A jogbiztonság jegyében indokolt szabályozni a védettség megszerzésének feltételeit, az igazolás kiadásának kritériumait, az igazolás és az oltási bizonyítvány fogalmait és a jogosultságokat. Az igazolás tartalmi elemeinél és egyéb formai érvényességi feltételeinél pedig az említett WHO-szabályozás lehet iránymutató. A kutató szerint a nemzetközi igazoláson fel kellene tüntetni a védettséget szerzett személy személyazonosító adatain kívül az oltóanyag megnevezését, beadásának időpontját, a gyártót és tételszámot, valamint a felügyelő klinikai szakember aláírását az oltást alkalmazó intézmény hivatalos pecsétjével. A védettség ideje pedig az igazolás érvényességi ideje is lehetne egyben. Görögország uniós tagként már vezetett be ilyen igazolványt, ami rámutat a kérdés nemzeti szintű rendezésére. „Véleményünk szerint

az európai uniós és végső soron a nemzetközi szintű, globális szabályozás megalkotásáig, valamint hatálybalépéséig mindenképpen indokolt a kérdés nemzeti szintű rendezése” – közölte a tanszék álláspontját Strihó Krisztina, aki részletezte: a 60/2021. (II. 12.) Korm.rendeletben szabályozzák a koronavírus elleni védettségi igazolás alapját (fertőzésből való felgyógyulás vagy oltottság) és annak formáját (hatósági igazolvány, valamint applikáció formájában). „A majdani európai uniós szabályozás függvényében három opció merülhet fel: egyrészt a meglévő rendelkezések megfelelő módosítása, másrészt egy teljesen új jogszabály megalkotása a jelenlegi jogszabály hatályon kívül helyezése mellett, harmadrészt az irányadó nemzeti rendelkezések megfelelősége esetén e tény igazolása” – tett hozzá az NKE kutatója. Az uniós szabályok megszületése után természetesen ebben az esetben is szükséges lesz majd a jogharmonizáció, azaz a tagállami jogkörnyezetbe való átültetés. Ennek összehangolását, a konkrét feladatok megtervezését, végrehajtását a magyar jogalkotó az igazságügy-miniszter hatáskörébe utalta.

„Komoly igény van a fertőző betegségekkel szembeni globális felkészültség javítására, és az erős immunizációs programok

hatása az EU-ban és világszerte kulcsfontosságú szerepet tölt be a nemzetközi egészségügyi előírások sikerében” – áll az Európai Bizottság közleményében, ami előrevetíti, mennyire lehet időtálló egy ilyen szabályozás a nemzetközi jogi térben. Az biztos, hogy a koronavírus által előidézett pandémiás helyzet jelentette közegészségügyi-járványügyi veszély mindenképpen indokoltá teszi az WHO által történő egységes követelményrendszer és eljárásrend kialakítását. „Fontos továbbá, hogy a 2030. évi fenntartható fejlesztési célok elérésében is jelentős szerepe van az immunizációnak. Álláspontunk szerint jelen pandémiás helyzet hatékony kezelése kizárólag nemzetközi szinten, tehát az WHO által valószínűsíthető meg, hiszen egy globális probléma csakis globálisan kezelhető hosszú távon. A nemzeti szabályozás azonban rövid távú megoldásként elengedhetetlen. Nem az egyéni és nemzeti érdekek, hanem az állampolgári és gazdasági igények élveznek prioritást” – fejtette ki Strihó Krisztina, aki szerint most a túlélés az elsődleges cél, amelyet a gazdasági élet újjáélesztése követhet. ●

Szöveg: Tasi Tibor • Fotó: Róka László/MTI

MI SZEREPEL AZ OLTÁSI IGAZOLVÁNYON ÉS AZ APPON?

A védettségi igazolvány tartalmazza az alábbiakat:

- ▶ az érintett nevé;
- ▶ az érintett útlevélének számát, ha ezzel rendelkezik;
- ▶ az érintett állandó személyazonosító igazolványának számát, okmányazonosítóját, ha ezzel rendelkezik;
 - ▶ a védettségi igazolvány sorszáma;
 - ▶ az oltottság tényének igazolása esetén az oltás idejét;
 - ▶ a fertőzésből történő felgyógyulás tényének igazolása esetén az igazolvány érvényességének dátumát;
- ▶ az előbbi adatokból képzett, informatikai eszközzel optikailag olvasható adattároló kódot;
- ▶ szöveges jelzésként „A kártya személyazonosító igazolvány vagy útlevél felmutatásával együtt érvényes”; „Nem ruházható át”, „Az igazolványhoz kapcsolódó jogosultságok a koronavirus.gov.hu internetes oldalon ellenőrizhetők” feliratokat.

DA MAGYAR
DIPLOMÁCIAI
AKADÉMIA

Új köntösben a diplomáciai vezetőképzés

Bár külsőleg úgy tűnhet, hogy átalakult, tartalmi elemeiben és filozófiájában régi formájában folytatódik a Magyar Diplomáciai Akadémia Vezetőképző Programja. A legfontosabb változás, hogy mostantól a résztvevők nemcsak egy egyszerű tanúsítvánnyal, hanem egy szakirányú továbbképzést igazoló bizonyítvánnyal lesznek gazdagabbak, amellyel később a munkaerőpiacon jelentős előnyhöz is juthatnak.

A Magyar Diplomáciai Akadémia Diplomataképző Programja és Diplomáciai Vezetőképző Programja tavaly szeptemberben indult el a Külgazdasági és Külügyminisztérium, valamint a Nemzeti Közszerológati Egyetem szakmai együttműködésében. Az idei évtől a Diplomáciai Vezetőképző Program kurzusai már szakirányú továbbképzési szakként folytatódnak. A képzésnek az NKE Ludovika Campus ad otthont, a szakfelelősi feladatokat pedig Zachar Péter Krisztián egyetemi docens látja el. „A változás alapvetően nem a képzés tartalmi elemeit vagy filozófiáját érintette, sokkal inkább annak adminisztratív oldalát és a képzés által nyújtott lehetőségeket. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy az egyetem akkreditált képzési közé került a program” – foglalta össze a részleteket az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar nemzetközi dékánhelyettese. Zachar Péter Krisztián elmondta, hogy mostantól a résztvevők nemcsak egy egyszerű tanúsítvánnyal, hanem egy szakirányú továbbképzést igazoló bizonyítvánnyal lesznek gazdagabbak, amely később a munkaerőpiacon is jelentős előnyhöz juttathatja őket.

A 2020 szeptemberében indult képzés eddigi tapasztalatait összegezve a szakfelelős úgy véli: annak ellenére, hogy a pandémia számos kihívást gördített a képzés útjába, ez nem rontott a minőségen. A képzés a jelenléti oktatás és az ilyen jellegű képzésekre jellemző tréninglehetőségek minden előnyével tudott elindulni tavaly. Rendkívül sikeresek voltak azok a képzési alkalmak, amelyeket egészen november közepéig jelenléti formában tartottak, s amelyben a hazai szakdiplomácia és tudományos élet kimagasló szereplői is részt vettek. Ezt követően a pandémiás helyzet miatt a képzési alkalmakat az online térbe kellett áthelyezni, ezzel azonban a képzés minősége szerencsére nem változott. „Sőt lehetőségünk nyílt olyan új, kreatív és innovatív módszerek kipróbálására is, amelyek azt hiszem, a képzés jövője szempontjából is fontosak. Így a mostani félévre sikerült több nemzetközileg is magasan reputált előadót felkérnünk, hogy az online oktatás keretében kapcsolódjon be programunkba, és vegyen részt a képzést folytatók felkészítésében. Ez rendkívül értékes szakmai tapasztalat a résztvevők számára és komoly szakmai elismerés a programunk részére” – foglalta össze az elmúlt fél év tanulságait a szakfelelős.

„Az elméleti és gyakorlati megalapozáson túl a képzés célja a hallgatók kompetenciafejlesztése is, amely lehetővé teszi nem csupán a jövőbeli munkájuk során alkalmazott írásbeli és szóbeli kommunikáció (beszédtechnika) magasabb szintű használatát, de azt is, hogy vezetőként megfelelően helytálljanak” – véli az ÁNTK oktatója. A képzés során a hallgatók általános vezetői kompetenciáit is fejlesztik azzal a szándékkal, hogy ezeket a mindennapi munkájukban is készségszinten legyenek képesek alkalmazni. Ezért

számos nemzetközi, tudományos körökben is meghatározó előadó és tréner kapcsolódik be a programba az új félévben. A jelentkezőknek számos szakmai követelménynek kell megfelelniük, de személyiségük is szerepet játszhat abban, ki nyer felvételt a szakirányú továbbképzési szakra. Olyan – a külügyi igazgatás szakterületével, a nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó – szakemberek jelentkezésére számítanak, akik átfogó elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkeznek a külpolitika, a külgazdaság és a széles értelemben vett nemzetközi kapcsolatok működésének területein. „A szakmai kvalitásokon túl, a személyiségjegyek és az egyéni karakter is meghatározzák, kiből lesz jó diplomata” – fogalmazott Zachar Péter Krisztián.

A VEZETŐKÉPZŐ PROGRAMRÓL

A Külgazdasági és Külügyminisztérium, valamint a Nemzeti Közszerológati Egyetem közös képzésének célja a közszérológati és nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó szakemberek számára olyan diplomáciai karrierképzést kínálni, amely hazánkban és a régióban is egyedülálló, komplex megközelítésre és módszertanra épülő fejlődési lehetőséget jelent. Olyan képzési struktúra alakul ki, amely ötvözi a szakmai alapú diplomáciai tréning, a készségorientált továbbképzés és az üzleti fókuszú felsőoktatási programok látásmódjait. A képzés egyszerre kíván elméleti és gyakorlati tudást, valamint ismereteket átadni úgy, hogy biztosítani tudja a hallgatóknak azokat a naprakész információkat, amelyek nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy valaki a jövőben a diplomáciában, illetve nemzetközi kapcsolatok terén dolgozzon. Ezért a résztvevők a nemzetpolitika, a geopolitika, a diplomáciai alapismeretek, a külgazdaság és a biztonságpolitika alapjaival is megismerkednek a képzés során.

A képzés szakfelelőse szerint előny, ha a jelentkezőnek már többéves szakmai tapasztalata van, de fontos, hogy az illető törekedjen is vezetői képességei és kompetenciái fejlesztésére. Elengedhetetlen az is, hogy nemzetközi környezetben, komoly szakmai kihívások közepette is jól tudja a feladatokat (és a beosztott kollégákat) menedzselni. „A képzésben pont az a célunk, hogy a külügyi munka elméleti és gyakorlati megalapozásán túlmenően fejlesszük a résztvevők általános vezetői kompetenciáit, annak érdekében, hogy ezeket a mindennapi munkájuk során készségszinten legyenek képesek alkalmazni” – fogalmazott lapunknak Zachar Péter Krisztián. ●

Rögös és bizonytalan a válságból kivezető út

A március végi lapzártakor még dúl a koronavírus-járvány Európában és hazánkban is. Magyarország különösen jól áll a védőoltások beadása tekintetében, ugyanakkor példátlan súly nehezedik az egészségügyi rendszerre. Bár a járványügyi adatok még igencsak kedvezőtlenek, a pandémia visszaszorítása belátható közelségbe került, ugyanakkor a pszichés és a gazdasági következmények egyelőre beláthatatlanok. Cikkünkben a Nemzeti Közszolgálati Egyetem szakértőivel azt járjuk körül, hogy milyen kilátások vannak az európai és a magyar gazdaság előtt a következő időszakban.

Abban minden gazdasági szakember és átlagpolgár egyetért, hogy a Covid-19 járvány egyedülállóan súlyos gazdasági válságot okozott a világ szinte minden országában. Különösen igaz ez bizonyos szektorokra, mint például a turizmusra, vendéglátásra, de szinte minden ágazatban érezhető volt egyfajta visszaesés a járványt megelőző időszakhoz képest. A tavaly tavaszi első hullám után, a lezárások könnyítésével, illetve a nagyon jelentős gazdaságpolitikai beavatkozásokkal gyors helyreállítás indult meg Európában. „Az ősszel jelentkező második hullám azonban újabb korlátozásokat hozott, így mindez ránehezedik a gazdaságra, a tevékenységekre és a várakozásokra. Rövid távon erősen negatív hatással van a fogyasztásra és a beruházásra” – nyilatkozta a Bonum Publicumnak Halmai Péter akadémikus, az NKE oktatója. A Széchenyi-díjas kutató szerint a mostani, célzottabb intézkedések miatt a negatív hatás várhatóan mérsékelt lehet, mint 2020 tavaszán volt, ugyanakkor a bizonytalanság mindaddig magas szintű marad, ameddig a járvány fennáll. A jelenlegi adatok alapján 2021-ben várhatóan ismét növekedési pályára kerülhet az európai gazdaság, ugyanakkor a kilábalás nem lesz tökéletes. Halmai Péter úgy véli, hogy az ideai európai növekedési lehetőségeket alapvetően érintik a járvánnyal összefüggő korlátozások, illetve az Egyesült Királysággal megváltozó kereskedelmi feltételek. Az EU GDP 2020-ban mintegy 7,5 százalékkal csökkent, ugyanakkor idén 4 százalékkal, jövőre pedig mintegy 3 százalékkal növekedhet, de jelentős különbségek lesznek az egyes tagállamok között a helyreállítás sebességében és mértékében. Ennek oka a járvány

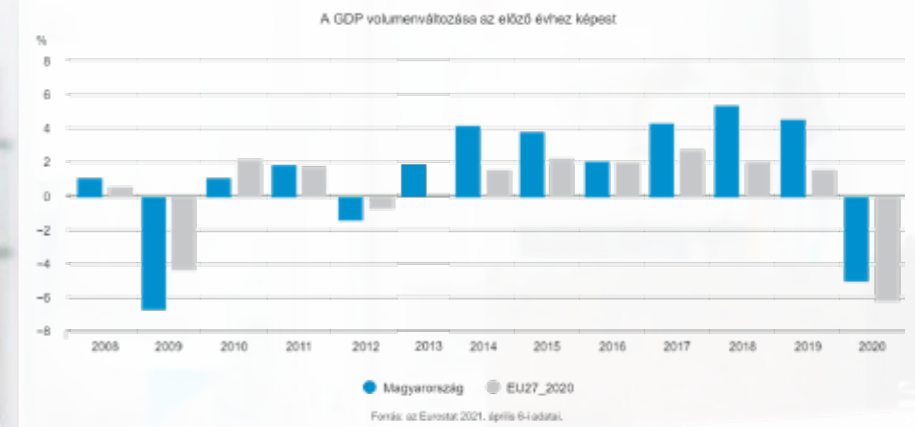
lefolrásában, az intézkedések szigorúságában és a gazdasági struktúrában megfigyelhető különbségekben keresendő. Halmai Péter szerint a GDP fő keresleti komponenseit 2020 első felében súlyos csapás érte. A magánfogyasztás a leggyorsabb eddig tapasztalt csökkenés után fokozatosan helyreáll, a beruházások nőnek, de nem érik el a válság előtti szintjüket. A nettó export pedig egyelőre csak kevéssé járulhat hozzá a gazdasági kilábaláshoz. Az NKE egyetemi tanára szerint ugyanakkor a kormányzati fogyasztás fontos stabilizáló szerepet tölthet be.

Az egyik nagy kérdés, hogy a járvány alakulása mikor teszi lehetővé a gazdaság teljes újranyitását, és azt milyen módon érdemes megtenni. „Gazdasági értelemben az újranyitás már megtörtént 2020-ban, a gyárak kapacitásának felfuttatásával, az építőipar újraindításával és az irodai munkák home office-ba helyezésével” – fogalmazott lapunknak Kutasi Gábor. Az NKE EJK Gazdaság és Versenyképesség Kutatóintézet vezetője elmondta: a hazai feldolgozóipar 2020 utolsó negyedévében 2,4 százalékkal meghaladta 2019 utolsó negyedévének teljesítményét, a kiskereskedelem hozta a két évvel ezelőtti teljesítményét, míg az építőipar kevesebb mint 4 százalékkal maradt el ugyanebben az időszakban, míg az IT-szektor 6 százalékos feletti növekedést mutatott. Ugyanakkor a mobilitástól súlyosan függő ágazatokon csak a felgyorsított oltási program segíthet, a szakértő ilyenek tartja például a bevételének felét elvesztő szálláshely és vendéglátás ágazatot, a 10 százalékos veszteséget szenvedő kulturális ipart vagy a 20 százalékos visszaesést elszenvedő szállítmányozást és raktározást. Az intézetvezető szerint 2021-ben már csak azért is

növekedés várható, mert a növekedési számot mindig az előző év teljesítményéhez hasonlítjuk, és 2020 második negyedéve olyan mértékű leállást hozott, hogy ahhoz képest a már újraindított gazdaság nem tud rosszabbul teljesíteni. „A második negyedévben akár két számjegyű növekedés is elképzelhető éves viszonylatban” – fogalmazott Kutasi Gábor. Sokat remél az oltásoktól a gazdaság újbóli beindításához Pásztor Szabolcs is, ugyanakkor szerinte a járvány utáni gazdaság már nem lesz ugyanaz, mint amilyen a pandémia előtt volt. Az NKE egyetemi docensének az a véleménye, hogy valószínűleg felpörög majd az infláció, még markánsabbak lehetnek a társadalmi különbségek, bizonyos iparágak felszálló ágba kerülhetnek, míg mások továbbra is nehézségekkel nézhetnek szembe. „Fontos lenne hazánkban is felgyorsítani a gazdaság struktúraváltását, és kerülendő lenne a korábbi szerkezet konzerválása” – hangsúlyozta lapunknak az ÁNTK Közgazdaságtani és Nemzetközi Gazdaságtani Tanszék oktatója.

Halmai Péter szerint a járvány gyorsabb leküzdése, beleértve a vakcina gyors és széles körű alkalmazását, meggyorsíthatja a korlátozások enyhítését, javítja a bizalmat, és gyorsabb visszatérést eredményezhet a normálisabb gazdasági helyzethez. Ugyanakkor, ahogy fogalmaz, „a járvány még nincs legyőzve”, a mutációk miatt akár tovább is tarthat a feltételezettnél, és akár újabb és elhúzódóbb korlátozó intézkedéseket is hozhat. Ez pedig a vártnál alacsonyabb növekedéshez és magasabb munkanélküliséghez vezetne. Az akadémikus szerint a válságból kivezető út rögös és bizonytalan. A pozitív megközelítés szerint a háztartások és vállalatok körében javul a bizalom 2021 második negyedétől kezdődően. A megtakarítások fokozatosan a járvány előtti szintre csökkenhetnek, a kockázati felárak mérséklődése erősíti a beruházási keresletet. A külső környezet is javul, támogatva az euróövezet helyreállítását. Ismét nő a kereslet, a vállalati likviditás, és csökkennek a kockázati felárak. »

2020-BAN A MAGYAR GAZDASÁG TELJESÍTMÉNYE 5,0%-KAL, AZ EURÓPAI UNIÓÉ 6,2%-KAL ESETT VISSZA

„A gazdasági tevékenység még 2022 vége előtt elérheti a járvány előtti szintet, a reál GDP az euróövezetben 3,5 százalékkal marad a korábbi várakozások szintje alatt 2022-ben. A negatív scenárióban ez a távolság 2022-ben 6 százalékra nő, megvilágítva a válság mélységét és az abból kivezető hosszú utat” – hangsúlyozta Halmi Péter.

A gazdaság újraindítása, a válságból való kilábalás nem mindegy, hogy milyen módon, eszközökkel és ütemezéssel történik. Pásztor Szabolcs szerint növelni kell a feldolgozóipar hozzáadott értékét, erősíteni kell a digitalizációt, fejleszteni kell az oktatást, képzést. Az egyetemi docens nem tartja jónak azt, hogy ha támogatásokkal, segélyekkel versenyképtelen ágazatokat, iparágakat vagy éppen munkahelyeket tartanak lélegeztetőgépen. Szerinte ehelyett átmenetet kellene biztosítani és segíteni kellene a gazdaság folyamatos alkalmazkodását. „A pénzügyi, egészségügyi és fogyasztói tudatosság meglehetősen alacsony Magyarországon. Ugyan a korábbi években láthattunk már jó irányba mutató, jó intézkedéseket, azonban érdemes lehet még tovább lépni” – tette hozzá a szakember.

A pandémia elég élesen világított rá az egészségügy európai és hazai helyzetére is. Kutasi Gábor szerint a válság során számos egészségügyi szerkezetátalakítási intézkedés történt, kezdve a kórházi ágygazdálkodás átszervezésétől az egészségügyi dolgozók bérének radikális emelésén és átstrukturálásán, a hálapénzt

felszámoló intézkedéseken keresztül a csoportos háziorvosi praxisig bezárólag, nem beszélve a járványtól alapvetően független kórházfejlesztésekről. „Ami a jelenre nézve szükséges intézkedés, az a járvány miatt megjelenő új iparágak vagy alágazatok megragadása és integrálása a hazai gazdaságba, úgymint a vakcinagyártás, a gyorstesztek vagy a higiénés termékek gyártása. Ezekre a járvány lokális göcökbe való visszazorítása (endémia) után is szükség lesz. E célt szolgálja az elindított Egészségipari Támogatási Program” – tette hozzá az intézetvezető.

A legérintettebb ágazatok közül is kiemelkedik a turizmus, amelynek belföldi része a nyári időszakban jó eséllyel magára talál, ugyanakkor továbbra is kérdéses lehet a nemzetközi vendégeket fogadó külföldi és konferenciaturizmus, illetve az ehhez szorosan kapcsolódó fesztiválipar és a fine dining típusú vendéglátás. „A turizmus és vendéglátás szemlélteti legjobban, hogy továbbra is milyen nehéz a visszatérés a normális kerékvágásba” – tette hozzá Kutasi Gábor, aki szerint a budapesti szállodaiiparban vagy a Michelin-csillagos éttermek esetében akár éveket is kell még várni a nemzetközi kereslet felfutására, ami akár a tulajdonviszonyok teljes átrendeződésével is járhat az ágazatban. ●

Szöveg: Szőőr Ádám

MEGÚJULÓ HONVÉD EGÉSZSÉGÜGY

Új képességgel gazdagodik a honvéd egészségügy a Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program egészségügyi fejlesztéseinek eredményeként. A közelmúltban megvalósult a csapategészségügy integrációja az MH Egészségügyi Központba, a közeljövőben pedig megérkeznek az új típusú, világszínvonalú táborigényesítő kórházlétesítmény elemei is, amelyhez hamarosan megkezdődik a szakemberek kiképzése. Kopcsó István orvos dandártábornokot, a Magyar Honvédség egészségügyi főnökét kérdeztük, aki márciustól látja el az MH Egészségügyi Központ parancsnoki teendőit.

● A Honvédkórházban beszélgetünk. Hogyan érinti Önöket a koronavírus-járvány?

Hasonlóan a többi állami egészségügyi intézményhez, mi is ezzel kelünk, ezzel fekszünk. Mi is módosítottuk eljárásainkat, és átcsoportosítottuk az erőforrásainkat az aktuális járványügyi helyzetnek megfelelően. A Magyar Honvédség Egészségügyi Központjának feladata kettős. Egyrészt biztosítanunk kell az alapvető honvédségi egészségügyi működést, hiszen a Magyar Honvédség nem állhat le, bármilyen járvány is van. Ez azért sem egyszerű feladat, mert mi olyan speciális feladatrendszert is ellátunk, amelyet a szokottnál extrémebb, járványvédelmi szempontból nem mindig ideális

körülmények között is meg kell valósítani. Nagyon speciális egészségbiztosítási terület a külföldi missziókban való részvétel és az ebből eredő egészségügyi feladatok most, a járvány idején. A feltételrendszerek itt hadszíntérről hadszínterre változnak. A másik nagy feladatunk abból ered, hogy az MH Egészségügyi Központ és benne a Honvédkórház meghatározó eleme a magyar egészségügyi ellátásnak. Mi vagyunk Magyarország egyik legjobb kórháza, az észak-pesti centrumkórház, amely több mint másfél millió ember ellátásáért felel. A legújabb átszervezés során pedig más civil kórházak szakmai felügyelete is hozzánk került, ez növeli feladataink komplexitását.

● **Milyen volt a katonák Covid-érintettsége az elmúlt időszakban?**

A katonák is a társadalom részét képezik, így az ő esetszámaik kicsiben tükrözik az országos trendet. A katonákra vonatkozó rendszabályok szigorúbbak ugyan, mint a civileknél, viszont a járványügyi feladatokból ránk az átlagosnál több hárul, így a kettő kiegyenlíti egymást, igazodnak az esetszámok az országos arányokhoz. Amikor az országban is kevesebb volt a beteg, a katonáknál is csillapodó fázist tapasztaltunk az új esetszámok tükrében. Nehezen megjósolható, hogy mit hoz a jövő, hiszen a vírus rendkívül gyorsan változik.

● **Mi a jelentősége annak, hogy a MH Egészségügyi Központ ténylegesen katonai vezetést kapott?**

Az egészségügyi központ hadrendi elem, egyszerűbben fogalmazva egy alakulat, ahol mindig is a katonai vezetés dominált. Az átszervezés kapcsán két fő dolog mutatkozik meg. Az egyik, hogy a csapategészségügy integrációja megvalósult, azaz a MH Egészségügyi Központba tartozik a Magyar Honvédség összes egészségügyi szolgálatot ellátó állománya. Ennek jelentősége az, hogy a Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program egészségügyi részének egyik sarkalatos pontja a humán erőforrás biztosítása, a szakember-utánpótlás.

A másik fő pillér a hatékony egészségügyi biztosítás, amely az a szolgáltatás, amelyet a katonáink egészségvédelme érdekében nyújtunk. Ebbe a prevenciótól, a gyógyításon keresztül a kiképzésig sok minden

beletartozik. Ennek a piramisnak az alja a csapategészségügy. Masszív csapategészségügyi szolgálat nélkül nem beszélhetünk igazán erős egészségügyi biztosításról sem. Ezt a talapzatot kell megerősíteni, ennek egyik módja az integráció az Egészségügyi Központba. Ettől azt várjuk, hogy lesz egy központi logisztika, amelynek megszervezésével nőni fog a szolgálatok presztízse, ezáltal az utánpótlás, a feltöltöttség, ami minőségi javulást eredményez majd. Ennek az egésznek egy nagyon fontos része a Honvédkórház. A katonai irányítás, az orvosszakmai kérdésekbe való beleszólás nélkül garantálja az eredményességet.

● **Hogyan érezhetők más területeken a Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program katonai egészségügyi fejlesztései?**

Stratégiai szinten érezhetők, hiszen a programnak van egy egészségügyi ága is. Az egészségügyi szolgálatnak ugyanis korszerűnek, mobilisnak és fejlettnak kell lennie, mint annak a dandárnak, amelyen belül működik. Nagyon fontos projektjeink vannak, ilyen például az úgynevezett ROLE-2 szintű tábori kórház létesítmény felépítése. A Haderőfejlesztési Program ennek összes anyagi, infrastrukturális, szervezeti és személyi vonzatát tartalmazza. Az Egészségügyi Központon belül létrehoztunk egy ROLE-2 állománytáblát a Klinikai Képességtámogató Intézetben belül, amelynek az a funkciója, hogy megteremtse a minden irányú egészségügyi haderőfejlesztésnek a humán vonatkozásait, a képzést, a továbbképzést, a kiválogatást, az összekovácsolást és egyéb feltételeket. A kulcsállomány ebben az évben meglesz, elkezdjük a speciális kiképzéseket, közben érkeznek az eszközök is. Pár éven belül oda juthatunk, hogy készen lesz a modern, világszínvonalú tábori egészségügyi intézetünk.

● **Mire képes ez a ROLE-2 tábori létesítmény?**

A NATO-n belül az ellátási szinteket „ROLE”-oknak hívjuk, 1-től 4-ig tartó szintekkel. A ROLE-1 kis túlzással gyakorlatilag egy harctéri körülmények között megvalósított háziorvosi ellátás, amely életben tartja a sebesültet, felkészíti a továbbszállításra. A ROLE-2 egy sürgősségi típusú sebészeti ellátás: élet-, végtag- és funkciómentő sebészet. Ezen a szinten nem a hosszú ideig tartó, heroikus műtétek elvégzése a cél, hanem az életben tartás és a felkészítés a további ellátásra. Egy ilyen típusú ellátóhely kialakításán dolgozunk most. Ennek alapváltozata egy sürgősségi sebészetre épülő tábori intézet, amelyet az elkövetkező években tervezünk továbbfejleszteni egy emelt szintű ROLE-2 intézetté, amely komplexebb, valamint több beteg ellátására lesz képes, és minőségileg is más lesz. Nemcsak életmentő sebészeti ellátásokat nyújt majd, hanem specializálódni is tud. Például kardiológia, idegsebészeti ellátás érhető majd el. Ez néhány éven belül megvalósulhat. Képes lesz egy dandárral együtt mozogni, de akár önállóan is felajánlható majd egy

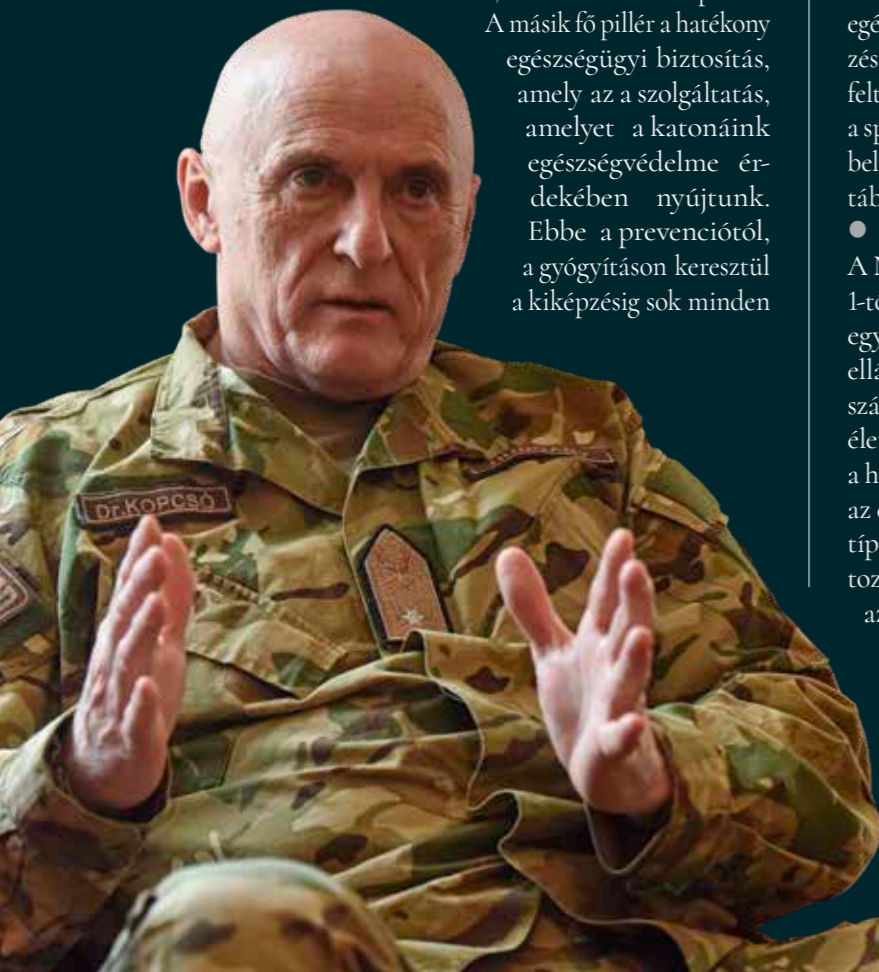
NATO-, EU- vagy ENSZ-misszió keretében önmagában, illetve annak részeként, vagy egy magasabb szintű, például ROLE-3-as intézmény részeként. Nagyon fontos elve az ilyen típusú kórházaknak a moduláris felépítés az adott misszióra szabva. Ilyen módon tágra nyílnak a lehetőségek, hiszen adhatunk majd sebészeti, labor, vagy bármilyen más egészségügyi feladatra szakosodott modult.

● **Bár az NKE-n nem zajlik katonáorvos-képzés, mégis van együttműködés az egyetemmel. Milyennek ítéli ezt meg?**

Még az elődöm, Kun Szabó István vezérőrnagy és Koltay András rektor úr kötött együttműködési megállapodást, amely magában foglalja a tudományos élet területén történő

együttműködést, konferenciákon való kölcsönös részvételt, szakemberek cseréjét. Ez sok lehetőséget ad a mindennapi együttműködésre, és szerintem jól is működik. Több PhD-hallgatónk van, akik nagyon jelentős egészségügyi témájú projekteken dolgoznak. A jövőben az együttműködés egyik útja lehet például, hogy olyan PhD-témákat hirdessünk meg, amelyek direktben hasznosíthatók a haderőfejlesztés kapcsán, erre a meglévő megállapodásunk kiváló lehetőséget biztosít. ●

Szöveg: Tasi Tibor • Fotó: Ráczi Tünde és Kismartoni Máttyás/HM Zrínyi NKft., Szilágyi Dénes

KÖZÖS VÉDELEM ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS

A történelmileg is nagy múltra visszatekintő lengyel–magyar kapcsolatok egyik aktuális fejezete a két ország védelmi-katonai együttműködése, amelynek 2021-es tervét a közelmúltban írták alá hazánkban. A kooperáció részleteiről a tervezet összeállítóit, a Honvédelmi Minisztérium szakértőit kérdeztük.

Az idén harmincéves visegrádi együttműködés kezdetben politikai konzultációs feladatokat látott el, a védelmi kapcsolatok elmélyítéséről csak a 2013–2014-es magyar V4-elnökség ideje alatt született döntés. Az akkor elfogadott „A visegrádi országok védelmi együttműködésének elmélyítéséről szóló hosszú távú vízió” című dokumentum azt a célt szolgálta, hogy a tagországok a regionális védelmi együttműködésük mélyítése révén járuljanak hozzá az EU és a NATO védelmi képességeinek erősítéséhez. Az átalakuló biztonsági környezet, valamint a nemzetközi szervezetek kezdeményezése nyomán 2020-ban felülvizsgálták a víziót, s ez alapján aktualizálta a jelenlegi lengyel elnökség a konkrét együttműködési projekteket is tartalmazó Cselekvési Tervet. Ez egy olyan, két évre kitékintő, „élő” dokumentum, amely a Hosszú Távú Vízióban kijelölt együttműködési irányokat konkrét projektekre fordítja le, azokon belül konkrét feladatokat és határidőket is nevesítve. „A V4 múltjának is fontos eleme a védelmi együttműködés: a sikert olyan kézzelfogható eredmények is igazolják, mint a jövőre immár harmadik alkalommal felállítandó V4 EU Harcsoport, amely fél évig lesz készütségben mint az Európai Unió egyik gyorsreagáló ereje” – mondta el lapunknak Rábai György. A HM Védelempolitikai Főosztály V4 koordinátora a vállalt közös NATO képességcélokra is felhívta a figyelmet, amelyek értelmében a V4-ek egy közös összhaderőnemi logisztikai támogató csoport parancsnokságot hoznak létre 2023-ra.

A magyar–lengyel kapcsolatok fő jellemzője, hogy egymást kiemelt partnerként kezelik: a két ország közti történelmi kötelek, a két nép egymás iránti szolidaritása, az állami és katonai vezetők közötti baráti kapcsolatrendszer, illetve egymás érdekeinek védelme közös érték. A katonai kapcsolatokat a 2013 októberében aláírt kétoldalú védelmi együttműködési megállapodás szabályozza, amelyet a Gyula Péter főosztályvezető és Bogdan Pidanty ezredes által februárban aláírt magyar–lengyel együttműködési terv is megerősít. Ez egy „rolling document”, amelynek aktualizálásáról a felek évente gondoskodnak. Célja, hogy jelképes keretet képezzen, amely támogatja a honvédelmi tárca és a Magyar Honvédség Parancsnokságának lengyel relációban kiemelt jelentőséggel

bíró célkitűzéseit, tartalmát tekintve pedig megjelöli a konkrét együttműködési területeket, és összeköti egymással a két ország partnerszervezeteit – fogalmazott a Bonum Publicumnak a HM Nemzetközi Együttműködési Főosztály lengyel relációért felelős szakreferense, Nagy Nikoletta Magdolna. A terv tartalmaz védelempolitikai, katonai-egészségügyi, járványügyi, különleges műveleti, kibervédelmi, honvédelmi nevelési (kadét- és csere-) programokat, de szól a területvédelmi és tartalékos erők szerepéről, a (ki)képzésről, a gyakorlatokat érintő kérdésekről, valamint civil-katonai és lélektani műveletekről is. Összesen 63 konkrét bilaterális együttműködési programban állapodtak meg a felek a 2021-es évre: Magyarország területén 33, Lengyelország területén 30 programot vállalva. Az együttműködési terv aláírásával mind a védelempolitikai, mind a katonai kapcsolatok új szintre emelkedtek. Mindezt az év második felében Magyarország is tovább viszi, amikor átveszi a lengyel szövetségeseiktől a visegrádi négyek elnökségi feladatait.

„Már most megkezdjük az elnökségi program kidolgozását, amelynek elsődleges célja a regionális V4-identitás és az úgynevezett V4-brand erősítése, de prioritást élveznek a visegrádi országok aktuális NATO- és EU-védelmi kérdéseinek összehangolását célzó törekvések is” – fogalmazott Rábai György a magyar elnökség legfontosabb célkitűzéseit illetően.

A tervek között szerepel a V4 nemzetközi kapcsolatainak (V4+ formációk) fejlesztése is. „Célunk a Nyugat-Balkán irányából érkező kihívások vonatkozásában leginkább érintett országokkal (Ausztria, Horvátország, Szlovénia) való együttműködés fejlesztése, de emellett fenn kívánjuk tartani a stratégiai partnerekkel (Egyesült Királyság, Franciaország, Németország) folytatott magas szintű párbeszédet is” – fogalmazott a Honvédelmi Minisztérium V4-koordinátora, aki ehhez elengedhetetlennek tartja a Nyugat-Balkánt érő biztonsági kihívások eredetének közös feltárását, valamint a V4 térségbeli szerepvállalásának fokozását. ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka

Fotó: MTI, Kertész László/HM Zrínyi NKft.

BTNL: a biztonsági technológiákat kutatják

Intézmények, települések, de az állam biztonságához is hozzájárul a Biztonsági Technológiák Nemzeti Laboratórium (BTNL), amely a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen kezdte meg működését. A Nemzeti Laboratóriumok Program által alkotott hálózat részeként működő kutatóhely konkrét, kézzel megfogható terméket is letesz majd az asztalra. Ehhez az NKE céges partnereket talált, ami látható bizonyítéka a felsőoktatás és az ipar együttműködésének.

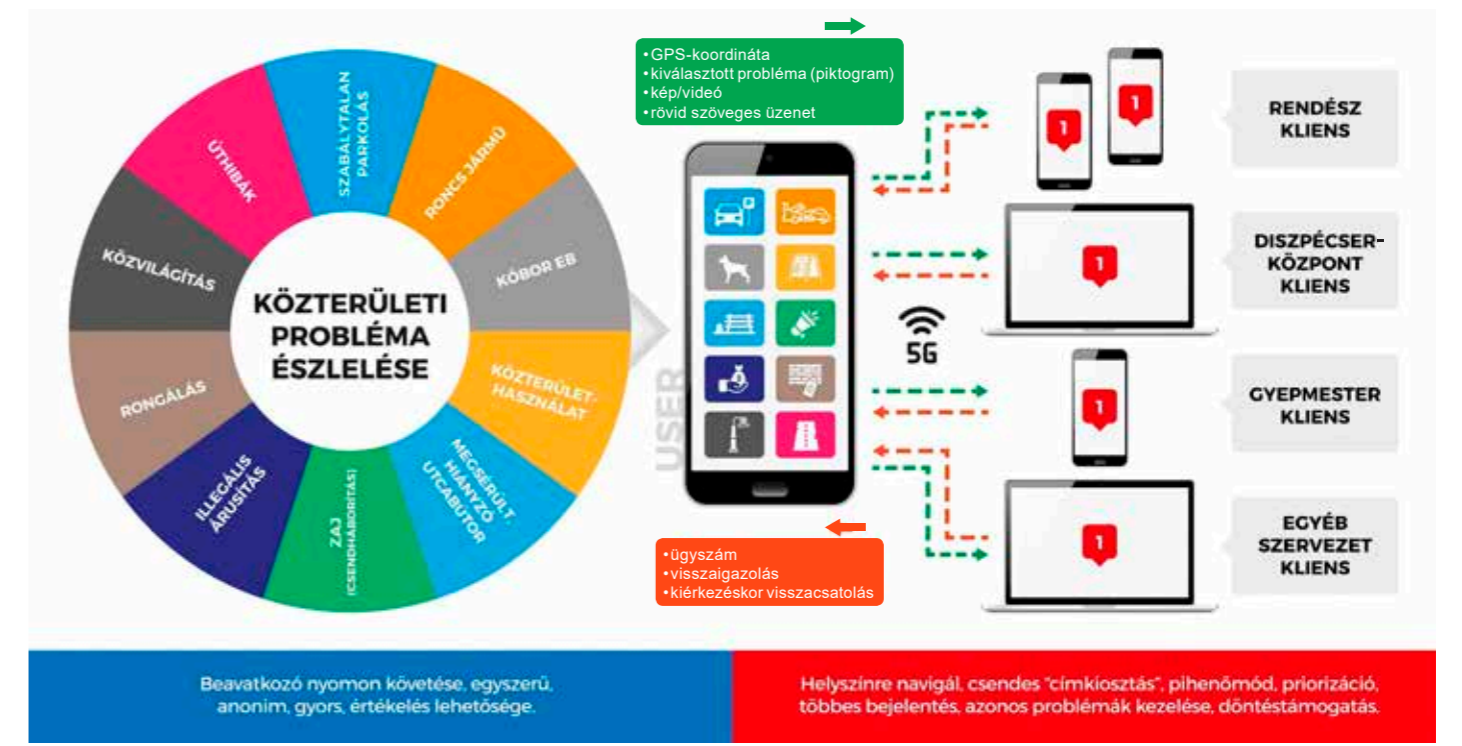
A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal az Innovációs és Technológiai Minisztérium szakpolitikai támogatásával hirdette meg a Nemzeti Laboratóriumok Programot a kutatási eredmények társadalmi, gazdasági és környezeti hasznosítására. A programban egy adott tématerület hazai szakmai műhelyeit ösztönzik az eddiginél szorosabb együttműködésre, amellyel a jelentős globális problémákra nemzetközi szinten is választ adni képes kompetenciákat fejlesztenek, és megteremtik a hatékony tudástranszfer lehetőségét is. A tavalyi évben, egy nagyon alapos kiválasztási eljárás után megannyi jelentkezőből 17 laboratórium kialakítása kezdődött meg. Ennek a hálózatnak az egyik tagjaként alakult meg az NKE-n a Biztonsági Technológiák Nemzeti Laboratórium, amely a hazai biztonsági technológiai fejlesztések komplex tervezési keretének a kialakítását hivatott szolgálni. „A Biztonsági Technológiák Nemzeti Laboratórium küldetése, hogy olyan innovatív megoldásokat kínáljon az általunk kitűzött három területen: biztonságos intézmény, biztonságos város, biztonságos ország – innovatív határvédelem, amelyek segíthetnek az elkövetkező időszakban az adott területeket érintő kihívások kezelésében” – mondta a Ludovika TV műsorában Christián László r. ezredes, oktatási rektorhelyettes,

a projekt szakmai vezetője. A 2024 végéig tartó, összességében másfél milliárd forintos költségvetésű projektben a technológia-alapú biztonság ezen három pillére, tehát az intézménybiztonság, a településbiztonság és a határbiztonság kutatását végzik majd a szakemberek. A három alprojektet (pillért) két horizontális kutatási terület fogja át. Az egyik a kiberbiztonság, amellyel kapcsolatban jelentős a kutatási tapasztalat az NKE-n. Szintén fontos horizontális kutatási terület az 5G rendszer, amelyhez szervesen illeszthető a mesterséges intelligencia is. A projekt – annak legmélyebb lényege szerint – a fenti területekhez szorosan kapcsolódó alkalmazott kutatási eredmények létrehozására kíván lehetőséget biztosítani. A laboratórium a kormányzati, közigazgatási, rendvédelmi és katonai intézmények proaktív képességeinek fejlesztését szolgálja, a piaci igényekhez alkalmazkodva. Tevékenysége kiterjed többek között a közbiztonsági és katasztrófavédelmi új technológiák kifejlesztésére és akár piaci bevezetésére is. Christián László elmondása szerint a 2024 végéig tartó folyamat végén egy olyan modellt szeretnének letenni a kutatást felügyelő Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal asztalára,

amellyel be tudják majd mutatni, miként működik egy szuperbiztonságos intézmény a kidolgozott innovációk beemelésével, a felhasználók által befogadható módon. Ehhez – a szakmai vezető megfogalmazása szerint – kiváló „terepasztal” lesz az NKE, amelynek campusain lecsapódnak majd a BTNL-ben születendő ötletek. Ebben a projektrészben külön kihívás lesz majd a campusok biztonságának fejlesztése úgy, hogy közben az NKE megmaradjon nyitott egyetemnek. Az intézménybiztonság innovációi között a digitális azonosítási rendszer kialakítása, automatikus recepciószolgáltatások üzemeltetése, a teljes papírmentesség megvalósítása, de akár a drón- és robottechnika intézmények biztonságában való alkalmazása is szerepel. Utóbbi bevonása elvisz a projekt másik területére, a települések biztonságának fejlesztésére. Az egyetem ez esetben célul tűzte ki, hogy kidolgozzon egy olyan minőségbiztosítási szempontrendszert, amely alapján egy település valóban biztonságosnak mondhatja magát az általa működtetett biztonsági rendszerek ezen szempontoknak történő megfelelése esetén. Cél továbbá, hogy a települések biztonságának erősítésébe a közösséget, tehát a lakosságot is bevonják. Ebben az alprojektben az NKE három mintatelepülést – Szolnok, Páty és Tata településeket – nyerte meg partnerének. Szintén izgalmas kutatási elem az országvédelem alprojekt. Itt az államhatár őrzetében is alkalmazható okos rendszerek ki-munkálása valósulhat meg, amely a nem is olyan távoli jövőben

lehetővé teheti az automatizált legális határátléptetést. Az utazási szokások monitorozására alkalmas rendszert is szeretnének kifejleszteni, amely szolgálhatja az úgynevezett utazóbűnözés felderítését és nyomon követését. „A laboratórium a biztonságtechnológiai kutatásoknak egy átfogó szemléletű és nyitott kutatási keretként működik a következő években. A hazai kutatásokat így nagyobb eséllyel lehet bekapcsolni az európai szintű kutatási és pályázati hálózatépítésbe” – tájékoztatott Christián László. A laboratórium szakmai vezetője elmondta azt is, hogy a kézzelfogható, akár iparjogvédelem alá kerülő kutatási eredmények eléréséhez számítanak a piaci szereplők, az egyetemi világon kívüli szakmai partnerek részvételére is. Ez a partnerkeresés már elindult, hiszen az egyetem megállapodott egyebek mellett a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatósággal és a Vodafone Magyarországgal. Felsőoktatási partnerként a győri Széchenyi István Egyetem kutatói kapcsolódnak be a munkába. Ahogy Christián László fogalmazott: a program „egy nagyon izgalmas vállalkozás az egyetem számára”, ahol nem megszokott a piacképes termékfejlesztés, márpedig a jövő erről szól. A piaccal ugyanis nem árt minél szorosabb kapcsolatot kiépíteni, együttműködni, és az egyetem kutatási-fejlesztési erőforrásait a gazdaságélénkítés szolgálatába állítani. ●

Szöveg: Tasi Tibor

SCHENGEN FÓRUM

Tavaly év végén első alkalommal ülésezett a Schengen Fórum. Az Európai Bizottság új plenáris ülésén a tagállamok és a schengeni társult országok belügyminiszterei arról tárgyaltak, hogy miként tehetnék erősebbé és rugalmasabbá a schengeni övezetet.

A koronavírus-járvány (újfent) bizonyította, hogy az Európai Uniónak szüksége van Schengenre: az EU-n belüli szabad mozgás milliók számára napi szükséglet, elengedhetetlen a kereskedelem, a vállalatok működéséhez, valamint ahhoz, hogy termékek széles köre gyorsan rendelkezésre álljon az európai polgárok számára Reykjavíktól Nicosiáig. A schengeni egyezményt elsősorban a belső határőrizet megszüntetése és a külső határok közös ellenőrzése miatt hívták életre. Az egyezménynek nem minden uniós ország tagja, és vannak nem EU-beli résztvevői is. „A 26 országból álló schengeni övezet mintegy 420 millió polgárt foglal magába, és a schengeni övezet miatt számos európai nem is tudta, mit jelent belső határokkal élni” – mondta az első Schengen Fórumon felszólaló Ursula von der Leyen. Az Európai Bizottság elnöke hangsúlyozta: „A pandémia első hónapjai megmutatták, mi lesz, ha nem alkalmazzuk a schengeni egyezményt. Európa szinte leállt. Ellentétesnek tűnhet, de nekem megerősítette a hitemet Schengen jövőjében. Schengen mindannyiunk számára különösen értékes, nem engedhetjük meg, hogy kudarcba fulladjon.” A Schengen Fórumon a résztvevők egyetértettek abban, hogy erősíteni kell a külső határok védelmét annak érdekében,

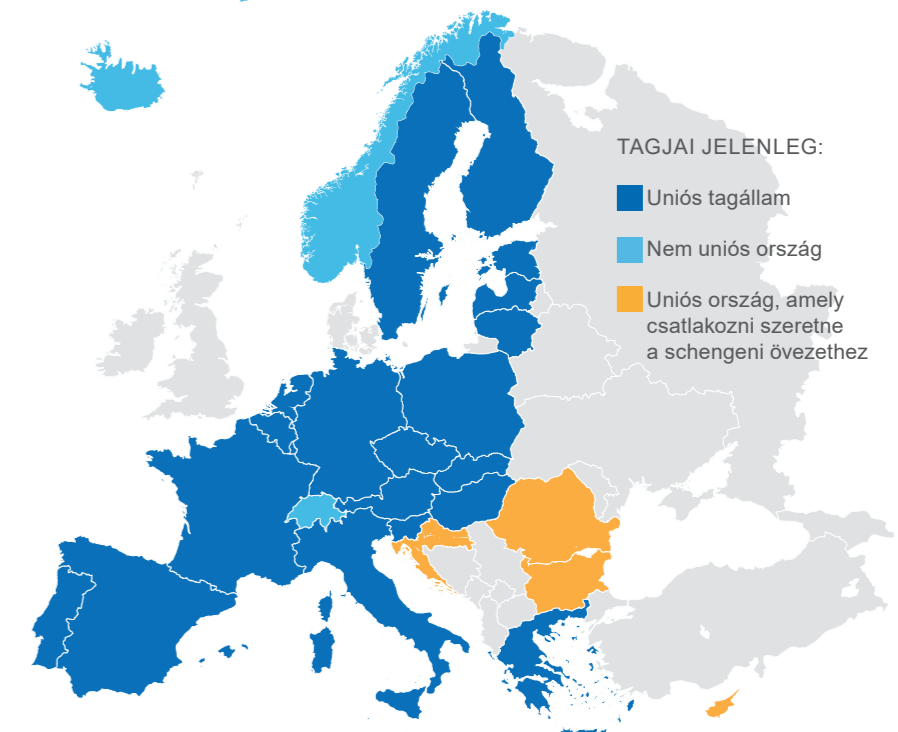
hogy a belső határellenőrzések visszaállítására csak a legvégső esetben kerüljön sor (például járvány idején). A megfelelően igazgatott schengeni rendszer és a külső határok védelme érdekében a Schengen Fórum egy olyan platformként szolgál a részt vevő államok számára, ahol a belügyminisztériumok és határrendészeti szervek konkrét együttműködésekről tárgyalhatnak. Az első ilyen találkozó is megerősítette az európai országok igényét a szabad határátkelésre, de rávilágított a rendszer „hiányosságaira” is. A tagállamok ezért döntöttek egyebek mellett az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (Frontex) megerősítéséről is, mert úgy vélik, hogy hatékonyabban kell fellépni a migrációs nyomásnak kitett országok határvédelmében.

Ennek érdekében idén januártól felállt az Európai Határ- és Parti Őrség készenléti alakulata, de döntöttek a határigazgatást és a migrációkezelést szolgáló informatikai rendszerek 2023-ig történő összekapcsolásáról is. Az unió külső határainak hatékonyabb védelme kapcsán a résztvevők hangsúlyozták a Belépési/Kilépési Rendszer (EES) és az Európai

Utazási Információs és Engedélyezési Rendszer (ETIAS) gyors bevezetésének szükségességét. Ezek a rendszerek kiegészítik a már meglévő adatbázisokat, például a Schengeni Információs Rendszert vagy a Vízuminformációs Rendszert. A migrációval, a határigazgatással és a biztonsággal kapcsolatos információs rendszerek 2023-ig való interoperabilitásának biztosítására irányuló folyamat eredménye az lesz, hogy a határőrök megkapnak minden olyan információt, amelyre szükségük van ahhoz, hogy tudják, ki lépi át az EU határait. A fórum másik jelentős eredménye, hogy a résztvevők döntöttek a tengeri kutatás-mentés mechanizmusának korszerűsítéséről is. Ez a part menti tagállamok felelősségi körébe tartozik, de az EU egésze felel a migrációkezelésért Európában. A tagállamok, valamint a Frontex által irányított műveletek 600 ezer embert mentettek meg a tengeren 2015 óta, ami bizonyítja: az európai értékek részét képezi a kutatás-mentés, amely nem csupán jogi kötelezettség, de erkölcsi felelősség is.

A plenáris ülésen arról is szó volt, hogy javítani kell a schengeni mechanizmusok végrehajtását értékelő rendszert is, ehhez viszont jogszabályi változtatásokra van szükség: a cél a lehetséges hiányosságok gyorsabb azonosítása és a hatékony nyomonkövethetőség. Előrelépés történt a schengeni határellenőrzési kódex felülvizsgálatával kapcsolatban is: a résztvevők megvitatták a jelenlegi Schengen-zóna szabályainak fejlesztési lehetőségeit, azzal a közös akaratral, hogy megszüntessék a még meglévő belső határellenőrzéseket és biztosítsák azt, hogy ezeket a jövőben kizárólag arányos mértékben, legvégső eszközként és korlátozott ideig lehessen bevezetni. Döntés született a rendőri együttműködés és az információcsere további fokozásáról is: a közös és összehangolt európai fellépés (így a fokozott rendőri együttműködés), a hatékonyabb információcsere, illetve az új technológiák kihasználása kulcsfontosságú a schengeni övezet biztonságának garantálásához – hangzott el az ülésen. Érintőlegesen szó volt arról is, hogy a rendőri ellenőrzések a határellenőrzés visszaállításának hatékony alternatíváját is jelenthetik. Ennek keretében olyan intézkedéseket vitattak meg, mint a közös járőrözés, a közös nyomozócsoportok létrehozása, a határokon átnyúló bűnüldözés vagy a közös fenyegetéselemzés.

SCHENGENI ÖVEZET

Forrás: Európai Parlament, Európai Bizottság

Ezen módszerek alternatívaként szolgálhatnak a biztonságot fenyegető veszélyek hatékony kezelésére. Döntöttek arról is, hogy – az Európai Bizottság jelentései alapján – szükség van a Schengen Fórum rendszeres ülésezésére a jövőben. A fórum első videokonferenciáját 2021 tavaszán újabb politikai szintű ülés követi, amelyet az Erősebb Schengen Stratégiájának bemutatása előtt rendeznek meg.

A pandémia okozta gazdasági-turisztikai válság miatt az Európai Bizottság 2020 nyarán életre hívta a „Re-open EU weboldalt” azzal a céllal, hogy segítsen újraindítani a turizmust az EU országai között úgy, hogy közben az utazók is betartsák a szükséges egészségügyi óvintézkedéseket. Ez a platform (amelyen az összes EU-ország, valamint Izland, Liechtenstein, Norvégia és Svájc helyzetéről lehet tájékozódni) naponta frissül az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ, valamint a tagállamok leellenőrzött információival. Ezen lehet tájékozódni az egyes országok járványügyi adatairól, valamint a nemzeti biztonsági óvintézkedésekről és az utazási korlátozásokról (karantén- és tesztelési követelmények). ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka

Nyugat-Balkán: integrációra várva

Az Európai Unió 2004-es nagy bővítését követően minden szem az addig is oly zavaros balkáni térség felé fordult: Horvátország 2013-as EU-s csatlakozása előrevetítette a többi nyugat-balkáni ország mihamarabbi bevonását is. Ez kiemelten fontos a béke és a biztonság megőrzése szempontjából, hiszen az európai és a transzatlanti stratégiai együttműködés alapját a különböző államok egyetlen közös irányítási rendszerbe való integrációja képezi, amely azonban örökös kihívást jelent a nemzetközi kapcsolatok terén.

Korábban mind a NATO-tagság, mind pedig a közös európai projektben való részvétel rendkívüli jelentőségű volt az újonnan csatlakozott államok, így például a visegrádi négyek számára. A nyugat-balkáni régió esetében azonban nem beszélhetünk ilyesfajta célharmonizációról: az Európai Unióhoz való csatlakozás egyértelműen központi akarat, a NATO-tagság már sokkal megosztóbb. A 2003-as, Szalonikiben rendezett EU–Nyugat-Balkán-csúcstalálkozón a résztvevők megállapodtak a különböző politikai feltételekhez kötött kritériumokban. Ilyen például a demokrácia és a jogállamiság megerősítése és megszilárdítása érdekében a korrupció ellen folytatott küzdelem, a pluralizmus és a független igazságszolgáltatás kialakítása, valamint a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni fellépés. A Nyugat-Balkánra vonatkozó európai stratégia keretében az Európai Bizottság 2018-ban ismét megerősítette a teljes kontinensre kiterjedő integrációs szándékát. Az integráció folyamata ennek ellenére csak hosszú távon zárulhat le, mivel a tagállamok képtelenek megegyezni a régi politikai struktúrák szabályozásáról és az újak felépítésének üteméről és intenzitásáról. Különösen igaz ez Észak-Macedóniával és Albániával kapcsolatban. Emmanuel Macron francia államfő megfogalmazása szerint az EU bővítési eljárásának megreformálását előtérbe kellene helyezni magával a csatlakozási tárgyalással szemben. Más európai vezetők pedig attól tartanak, hogy egy bizonyos idő után

a csatlakozni kívánó térség államai „megunhatnák” a megszabott politikai célok elérésére való törekvést, s visszatérhetnének saját kormányzati rendszereikhez. Ugyanakkor az is veszélyt jelenthet, hogy a tagjelölt és a potenciális tagjelölt országok még jobban elköteleződnek az EU-s normák irányába: Észak-Macedóniában például 2019-ben lemondott a miniszterelnök, majd annak érdekében, hogy az EU döntése nyomán még jobban megerősítsék az ország európai elköteleződését, előrehozott választásokat írtak ki. Albánia, Szerbia és Montenegró hivatalos tagjelölti státuszt élvez, míg Bosznia-Hercegovina és Koszovó „potenciális tagjelölt”. Szerbia, Koszovó és Bosznia-Hercegovina között még mindig számos vita és konfliktus van, ez is akadályozza az uniós csatlakozásukat.

Az integrációra várva már a nyugat-balkáni államok sem tudják, mikor jön el a „megfelelő pillanat”, ha egyáltalán lesz ilyen. Ennek kapcsán Ördögh Tibor, az NKE Európa-tanulmányok Tanszék adjunktusa lapunknak elmondta, hogy a nyugat-balkáni államok csatlakozására a „megfelelő pillanatot” az jelentené az Európai Unió szerint, ha a koppenhágai kritériumok teljesülnének. A bővítéspolitikai ezen feltételrendszere azonban továbbra sem egyértelmű, viszont egyre inkább szabályozott elvárásokat fogalmazott meg az EU a tagjelölt országokkal kapcsolatban – emeli ki a szakértő. Ördögh Tibor szerint »

a „megfelelő pillanat” egy politikai alku eredményeként jön majd el, elsősorban Montenegró és Szerbia számára, mivel ezek az országok állnak legjobban a csatlakozási tárgyalásokkal. „Az Európai Bizottság egy 2025-ös céldátumot határozott meg évekkkel ezelőtt, azonban érezhető hogy ez tarthatatlan, mivel 2023-ig le kellene zárni a csatlakozási fejezeteket, hogy a belépési dokumentum ratifikációja is megtörténjen az EU 27 tagállamában és a csatlakozó ország esetében is” – tette hozzá az NKE oktatója. Annak kapcsán, hogy az intézményi tárgyalásokat tekintve ki „áll a legjobban”, az egyetemi adjunktus leszögezte: Montenegró esetében a 35 tárgyalási fejezetből 2012 óta már 33-at nyitottak meg. Az optimizmus viszont korai, mivel csak három fejezetet sikerült ideiglenesen lezárni, tehát harmincat kellene a következő két évben. Szerbia a másik tárgyaló állam, amelynél 18 fejezetet nyitottak meg eddig, és csupán két témát zártak le. Az ország Koszovóval fennálló viszonya továbbra is rendezetlen, mindkét állam esetében vannak olyan hiányosságok, amelyek korrekciója elkerülhetetlen az Európai Bizottság és a tagállamok szerint, ezekre azonban évek óta nem került sor a jogállamiság és a gazdaság területén. Bosznia-Hercegovina sem kapott még választ a csatlakozási kérelmére, Koszovó pedig egyelőre nem is tervezi a belépést az uniós közösségbe. Koszovó kivételével olyan kedvezményeket máris élvezhetnek a nyugat-balkáni országok állampolgárai, mint például a schengeni övezetbe történő vízummentes utazás. Észak-Macedónia, Montenegró és Szerbia állampolgárai 2009 decemberétől, míg Albánia és Bosznia-Hercegovina lakosai 2010 novemberétől utazhatnak vízummentesen a schengeni térségbe. Koszovóval 2012 januárjában kezdődött párbeszéd a vízumliberalizációról, a Bizottság 2018-ban erősítette meg, hogy Koszovó teljesítette az utolsó kritériumot, így az intézményközi tárgyalások folyamatban vannak.

Fel kell tennünk néhány, magyar szempontból is fontos kérdést: miben tér el a nyugat-balkáni integráció a 2004-ben csatlakozott tíz ország ügyétől, és mennyire elkötelezett a térség az EU irányába? Ördögh Tibor úgy fogalmaz, a kelet-közép-európai bővítéshez képest az egyik legfontosabb változás a csatlakozási feltételek egyre szigorúbb rendszerének kidolgozása. „A 2004-es és a 2007-es bővítéskor az EU megtapasztalhatta, hogy a kritériumok teljesítését kell főként figyelembe venni, és nem egy céldátumot kijelölni” – emeli ki a szakértő. Amennyiben a feltételeket teljesítik a tagjelöltek, kisebb a valószínűsége, hogy tagállamként probléma merülne fel a politikai vagy gazdasági területen. Rámutatott arra is, hogy az elrettentő példát elsősorban Románia és Bulgária adta.

Az egyetemi adjunktus szerint a Nyugat-Balkán államainak ezért inkább gazdasági, mint politikai érdek a belépés és a teljes belső piachoz való hozzáférés elérése. Egyik legfontosabb kereskedelmi partnerük az EU, így az állami vezetők szintjén sem nagyon találunk olyan politikust, aki ne bízna az integrációban, azonban vannak olyan jelek, amelyek elbizonytalanítják a közösségi intézményeket. Ilyenek például Szerbia oroszbarát lépései, amelyek nem mindig váltanak ki optimizmust az EU intézményeiben és tagállamaiban. A szakértő szerint ez a jelenség nem új keletű, fontos látni, hogy az oroszbarátság elsősorban politikai retorikai szinten működik, másrészt van egy katonai együttműködési szála. „Azonban szólni kell arról is, hogy a 2012 óta hatalmon lévő haladók jelenlegi vezetése kevésbé ápol jó kapcsolatot Putyinnal, és a befolyás vesztett jelentőségéből. Erre láthattunk példákat is az elmúlt években, amikor orosz kémeket utasítottak ki Szerbiából. A katonai függőséget is igyekeznek ellensúlyozni azzal, hogy patikamérlegesen mérik a NATO-val közös gyakorlatok arányát az oroszokéval szemben” – fogalmazott Ördögh Tibor.

Hogy magyar szempontból kedvező lenne-e a térség mihamarabbi integrációja, a szakértő úgy fogalmaz: hazánk nyíltan elkötelezett a térség mielőbbi integrációja iránt. Ennek mértéke azonban országonként eltér: Szerbia integrációja sokkal erősebben jelenik meg a magyar kormány nyilatkozataiban, mint az észak-macedón vagy az albán csatlakozás.

A koronavírus-járvánnyal párhuzamosan a csatlakozási tárgyalások is parkoló pályára kerültek. Bár az elmúlt egy évben az EU pénzügyileg sokat segített a térségnek, egyes külső szereplők, mint például Kína vagy Oroszország hatékonyabban és sikerebben tudtak fellépni a térség támogatására, ezzel is elnyerve szimpátiájukat és sok esetben kiszolgáltatottságukból fakadó függőségüket. A nyugat-balkáni stratégia folytatására kilenc tagállam (a görögök, németek, írek, románok, horvátok, szlovákok, szlovénok, csehek és osztrákok) közös levélben fordult Joseph Borellhez, az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselőjéhez. Ebben kiemelik, hogy a járványhelyzet alakulásával lehetőség adódik a déli tagjelöltek gazdaságainak szerkezeti reformjára, amely során gyorsabb konvergenciát érhetnének el az EU belső piacához. Ezáltal kevésbé hagyatkoznának a külső függőségekre, és sokkal inkább a saját, illetve szomszédos európai szereplők kapacitásaira tudnának támaszkodni, ami az EU számára is előnyös lehet, mivel így a saját befolyását is növelhetné a globális térben. ●

Szöveg: Pap Melinda

Merre tovább?

– Törökország és az EU

„Az erősödő magyar–török kapcsolat hazánk szempontjából lehetőséget, török perspektívából EU-n belüli szövetséget is jelenthet” – mondta el lapunk megkeresésére Egeresi Zoltán. Az NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet tudományos munkatársa szolt arról is, hogy Törökország Recep Tayyip Erdoğan uralma alatt, tehát 2003 óta rengeteg változáson ment keresztül. Mint feltörekvő középhatalom világpolitikai szerepe megnőtt, az országban lévő többmillió menekülttömeg miatt Európa biztonsága szempontjából sem elhanyagolható szereplővé vált.

A víz érték, meg kell becsülni!

Napjainkban az egyre növekvő népesség, az ipar, a mezőgazdaság vízigénye, valamint az egyre súlyosbodó klímaváltozás mind fenyegetést jelentenek vizeinkre. Az ENSZ 1993-ban március 22-ét a víz világnapjának nyilvánította, aminek célja, hogy gondolkodásunk középpontjába kerüljön ez a nélkülözhetetlen természeti kincs. Az esemény minden évben kiemelt fontosságú az NKE Víz tudományi Karán (VTK) is, ahol a járványhelyzet miatt idén online keretek között tudtak megemlékezni a jeles napról.

A rendezvénysorozat részeként a karon Öntözéstechnikai Konferenciát szerveztek, amelynek fővédnöke Nagy István agrárminiszter volt. A Magyar Öntözési Egyesület (MÖE), a Magyar Hidrológiai Társaság Mezőgazdasági Vízgazdálkodási Szakosztálya, az NKE VTK és a Bács-Kiskun Megyei Mérnöki Kamara közös szervezésű programja a mezőgazdasági öntözésre és az öntözéses gazdálkodásra fókuszált. A konferencia résztvevői elsősorban arra helyezték a hangsúlyt, hogy az öntözés jelenlegi lehetőségeiben segítséget nyújtsanak mind a gazdáknak, mind az érintetteknek. A rendezvényt Bíróné dr. Oncsik Mária, a MÖE elnöke nyitotta meg, majd köszöntőt mondott Szinay Attila, az Agrárminisztérium államtitkára, Bíró Tibor, a VTK dékánja, Abonyi Csaba, a Bács-Kiskun Megyei Mérnöki Kamara elnöke, valamint Lábdy Jenő, az Országos Vízügyi Főigazgatóság műszaki főigazgató-helyettese. Bíró Tibor beszédében a víz világnapja kapcsán az öntözés témájára irányította a figyelmet.

Elmondta, hogy nagyon sok olyan intézkedés történt az elmúlt időszakban, amely ösztönzi az öntözéses gazdálkodást, ahhoz azonban, hogy az öntözési területek mérete jelentősen növekedjen, struktúraváltás szükséges az agrárágazatban. *Öntözésfejlesztés a digitalizáció útján* címmel tartott előadásában hangsúlyozta: a hazai vízgazdálkodás digitalizációja már elkezdődött, így szólt az aszálymonitoringról, az adatbázisok strukturálásáról, a vízrajzi fejlesztésekről, a Tisza-völgyi üzemirányításról és a precíziós öntözésről is. A célkitűzések között említette a digitális vízkészlet-gazdálkodás, a precíziós vízszétosztás és a vízáttelelések, valamint a digitális vízkormányzás megvalósítását. Bíró Tibor hozzátette: a Víz tudományi Kar az oktatás-kutatás terén hozzá tud járulni az integrált szemlélettel rendelkező mérnökök képzéséhez, ezáltal segítve az öntözéstervezést. Az előadásokat követő kerekasztal-beszélgetésen a résztvevők az öntözés magyarországi helyzetéről és a jövőről is eszmét cseréltek, valamint

a problémákról és a megoldásokról, az online felületen feltett kérdésekre is válaszolva.

A víz világnapja kapcsán Szöllősi-Nagy András professzor a Ludovika TV műsorában elmondta: hazánk az európai rangsorban nagyon jól áll a vízkészlet szempontjából, amely mintegy 120 milliárd köbméternyi mennyiséget jelent. Ez magában foglalja a felszíni és a felszín alatti vizeket is. Ennek körülbelül 90 százaléka az, ami a felszín alatti víztartókban van. Magyarországon nagyrészt a felszín alatti vizekből történik a vízellátási szükségletek biztosítása. Vannak azonban felszíni vízművek is, speciális megoldással működő parti szűrős kutak, amelyek a Duna mentén találhatóak. Ezek a kutak a parton lerakódott közettörmelékkel, az úgynevezett allúviumból szívják ki a vizet. A nemzetközi ismertségű kutató a műsorban azt is hangsúlyozta, hogy hazánkban egy főre körülbelül 12 ezer köbméter víz jut évente, az európai átlag ehhez képest csupán 6-7 ezer köbméter között van. Felhívta a figyelmet arra, hogy körülbelül 5-10 év múlva globális vízkrisis lesz, amely viszont Magyarországot – elhelyezkedésének köszönhetően – nem fenyegeti, a klímaingadozás és klímaváltozás hatására azonban súlyos gondokkal lehet számolni száz év távlatában. A szakember kifejtette, ha igaz a hipotézis, miszerint az évszázad végére ebben a régióban 5-6 C°-kal magasabb lesz az átlaghőmérséklet, akkor az alpi gleccserek oladásának befejeztével a vízutánpótlás megszűnik, és hirtelen vízmennyiség-csökkenés következik be. „Hogyan lehetünk tudatos vízfelhasználók?” – erre a kérdésre Szöllősi-Nagy András a „nagy vízfelhasználók” – mint a mezőgazdaság és az élelmiszeripar – vonatkozásában a technológiai újítást említette megoldásként. A vízminőség megővését illetően – amelynél már súlyos gondok vannak – a környezetszennyezés megszüntetésének sürgősségét emelte ki. *„A jövő fenntarthatósága szempontjából rendkívül fontos a vízadó rétegek megővása”* – mondta Szöllősi-Nagy András. A szakember hangsúlyozta, hogy az ellenőrizetlen kútfúrásokkal, a vízzáró rétegek átfúrásával unokáink vízkészleteit veszélyeztetjük. Végül hazánk két nagy folyója, a Duna és a Tisza vízkészletének megőrzése, valamint hasznosítási lehetősége kapcsán a tározók térfogatának megnövelését jelölte megoldásként a professzor.

A Víz tudományi Kar március 24-én tartotta víz világnapi rendezvénysorozatának záró programját, amelynek megnyitóján Bíró Tibor dékán arra hívta fel a figyelmet, hogy a felnövekvő nemzedék megismertetése a vízgazdálkodással éppoly fontos, mint a gyakorló szakemberek számára meghirdetett szakmai konzultációk. Mindenkit arra biztatott, hogy válassza a vízgazdálkodást élethivatásul. Hozzátette: a bajai vízügyi képzés olyan tradíciókkal rendelkezik, amely arra tesz hivatottá, hogy a víz megbecsültségének növelésére misszióként tekintsünk. Az online szakmai előadások során az NKE oktatói, kutatói

mutatták be tudományos eredményeiket közérthető, a sokrétű közönség számára is könnyen emészthető, interaktív formában. Az Új Nemzeti Kiválóság Programban részt vevő Goda Zoltán tudományos segédmunkatárs az éghajlatváltozás lehetséges hatásait vázolta fel a parti szűrős vízszerezésre, míg Salamon Endre egyetemi tanársegéd *Ammónium és kötött aktív klór mérési bizonytalanságai* címmel tartott bemutató előadást. A Zsuffa István Szakkollégium Máthé Katalin tudományos munkatársat kérte fel, hogy a vízetika mindannyiunk számára lényeges pontjaira hívja fel a figyelmet. A cél a lakható, biztonságos természeti környezet, megbízható és működő rendszerekkel. Ez azonban új magatartást, értékeken alapuló cselekvést igényel. A fiatalok megszólítása idén sem maradt el, a Víz tudományi Kar internetes platformon vetélkedőt hirdetett általános és középiskolás diákok, valamint a kar hallgatói számára. A háromfordulós próbatétel március 18–23. között zajlott, amelyre közel 200 középiskolás és 50 általános iskolás diák jelentkezett. Az online rendezvény délelőtti szakasza a szellemi megmérettetés hallgatói kategóriájának eredményhirdetésével zárult. A délutáni programban Cimer Zsolt oktatási dékán-helyettes a megnyitója után a Víz tudományi Kar egyedülálló adottságairól és kimagasló eredményeiről tartott ismertetőt, bemutatva a sokrétű képzési kínálatot, amelyet erre épülő további szakmai előadások követtek. Az Új Nemzeti Kiválóság Programban hallgatók is képviselik a kart, a résztvevők közül Lengyel Ádám II. évfolyamos építőmérnök szakos hallgató *Villámárvizek* címmel, Tóth Klaudia I. évfolyamos építőmérnök szakos hallgató *Tiszta víz a jövőnkért* címmel tartott előadást. Az online bejelentkezés a víz világnapi kvíz középiskolás kategória eredményeinek ismertetésével folytatódott. Az egyetem egyik partneriskolája, a bajai Szent László Általános Művelődési Központ technikai képzéseinek bemutatását Berkó Rózsa intézményvezető-helyettes és Magyarfalviné Kovács Annamária munkaközösség-vezető tolmácsolásában hallgathatták meg az érdeklődő diákok. A program az általános iskolások vetélkedőjének eredményhirdetésével zárult.

A víz érték! Becsüld meg! – szölte az idei víz világnapi szlogen és egyben felhívás. Egyre nagyobb hangsúlyt és figyelmet kap ez a számunkra oly természetes érték, számos kulturális intézmény, nagyvállalat jelent meg kiadvánnyal, eseménnyel, hogy felhívja a figyelmet az okos felhasználására. Mint minden évben, a Víz tudományi Kar idén is élen járt a szakmai szempontú, közérdekű tájékoztatásban. A víz megővésének felelőssége közös ügyünk. Kiemelt feladatunk, hogy a tudomány eszközeivel tegyünk a magyar vizekért. ●

A Ludovika Főépület kincsei

A Ludovika Főépület Budapest egyik ékessége, amelyet 1830-ban a kor sztárepítésze, Pollack Mihály tervei szerint kezdtek építeni. A monumentális Főépület főpróbája volt Pollack főművének, a Magyar Nemzeti Múzeumnak, és olyan ékességei vannak, amelyeket az utcáról vagy a falai között sétálva nem mindig könnyű észrevenni.

Tömbszerű kialakítás, antik oszlopok, díszítőelemek, visszafogott megformálás – ilyen épületek készültek a 19. század első felében Pesten, ebbe a sorba illeszkedik a Pollack Mihály által tervezett Ludovika Főépület is. „Pest a 19. század elején egy egyszerű, provinciális város képét mutatta” – fogalmazott Görbe Márk művészettörténész a Ludovika Szabadegyetemen. A homlokzatszimbolikával és Budapest történetével foglalkozó szakember szerint ezen segítette a Szépítési Bizottmány, amelyet a korban a „legmagyarabb Habsburg” jelzővel illetett József nádor, az előadó távoli rokona hozott létre, és megbízta azzal, hogy tervezzenek méltó épületeket a városba. Ennek eredményeként Pest igazi világvárossá fejlődött. Az akkoriban uralkodó építészeti stílus a klasszicizmus volt, amelynek hatására tömbszerű kialakítású, antik oszlopokkal és díszítőelemekkel ékesített, „ünnepélyesen monumentális” épületeket terveztek. A klasszicizmus egyik képviselője az 1773-ban Bécsben született Pollack Mihály volt, aki jó kapcsolatokat ápolt a nádorral, ennek egyik látható formája az alsúti nádori kastély volt, amely mára lassan az enyészeté lesz. Pollack a kor sztárepítésze volt, rátermett és hozzáértő mester, akinek egyebek mellett a Német Színház, a Sándor-palota, valamint a Redout (Régi Vigadó) épületeit köszönhetjük. Mindezek mellett a Ludovika Főépületét is, amely egyfajta főpróbája volt fő művének, az 1837–1847 között épült Magyar Nemzeti Múzeumnak.

A Ludovika Főépületére 1829-re gyűlt össze a kellő pénz, egymillió aranyforint, amely mai áron körülbelül négymilliárd forintnak felel meg. Az építkezéshez az Orczy-bárók, Festetics Antal gróf és Pest városa adott földterületet, amelyek révén az Orczy-parkban 1830. június 28-án Ferdinánd

főherceg, Magyarország vezénylő parancsnoka (a későbbi V. Ferdinánd) letette a Ludoviceum alapkövét. Ebbe az akkoriban használatos körmőci aranyat, ezüstpénzeket, illetve az alapítás magyar és latin nyelvű szövegét tartalmazó táblát helyezték el, mindez a mai napig megtalálható ott. Az építkezés még abban az évben megkezdődött, elkészült a pinceszint és az emelt földszint nagytetőnyi és kőbányai mészkőből. 1831-ig megvalósult a Főépület első frontjának minden emelete és a tetőzet, 1832-ben a hátsó részek, majd a későbbi években a lépcsőházak, boltozatok, összekötő épületrészek. 1834-ben kezdték a Lovarda építését, amely 1844-re készült el. Közben 1836-ra befejezték a Ludovika Főépületet, a teljes épület a kápolnával kiegészítve 1841-re készült el. A tervek az idők viharában elvesztek, alaprajzzal és belső képekkel nem rendelkezünk ma sem. Pollack hagyatéka 1855-ös halálát követően elkallódott, terveit 1890-ben egy régiségkereskedőnél ugyan megtalálták, de ezek között pont a Ludovika Főépület tervei nem voltak ott. Az általa megálmodott épületet rézmetszetekről ismerjük, ma ugyanis a Ludovika nem pont ugyanazt a képet mutatja, mint Pollack idejében. 1872-ben, amikor végre megindulhatott a magyar tisztképzés, az épületet feldíszítették, átalakították, ekkor nyerte el mai formáját. A klasszicizmus visszafogottsága akkoriban már nem volt elegendő, hiszen szebbnek, ünnepibbnek akarták látni a magyar tisztképzés otthonát.

Az épület bejárata fölé két tondó, kör alakú dombormű került, Huber József művei, aki 1834-ben József nádor megrendelésére készítette el antik fegyvereket ábrázoló művét. Ez is bizonyítja néhány forrás tévedését, amelyek szerint Huber 1832-ben meghalt, míg más források 1838-ra »

teszik a halálát. Módosították a homlokzati ablaksorokat is, az alsót kibővítették, a felsőt kör alakúra cserélték, két oldalra pilaszterek, azaz falba süllyesztett négyzetes tartóelemek kerültek, amelyek tetején a bölés hadviselés istennője, Pallasz Athéné áll. A klasszicista épület fontos részét, a háromszögletű oromdísz, szakszóval timpanont is feldíszítették: művészileg felhalmozott hadijelvények sorát, a Szent Koronát tartó angyalos magyar címert kapott többek között. Mindez már a historizmus hatása is, az átalakítás Linzbauer István tervei szerint zajlott. A Ludovika Főépület

előcsarnokának térrészeit Pollack zseniális módon kötötte össze. A másfél szint belmagasságú, tágas, meghatározó térélményt nyújtó lépcsőházakhoz szervesen kapcsolódó előcsarnok egy minden oldalán árkádivekkel díszített, összetett szerkezetű tér, amelynek középtengelyében a kocsíáthajtó kapott helyet. Az oldalnyílások üres kazettás félkupolákkal fedettek, ez is a klasszicista művészek fő mintájára, a római Pantheonra utal. A nyolcszögletű udvar szintén jól megkomponált térrész, amelynek nagyvonalú térkialakítása egy korábbi Pollack-mű, a szekszárdi

megyeháza udvarára emlékeztet. Körben a 63 magyar vármegye tardosi mészkőből faragott címereit láthatjuk. A belső udvarról juthatunk a Hősök Folyosójára, a hazaszeretet oltárán életüket áldozó ludovikások emlékhelyére, amelynek létrejötté Bartucz Lajosnak, a Ludovika első világháború alatti parancsnokának köszönhető. Innen nyílik az 1841-re befejezett Szent László-kápolna, amelynek bejárata – a klasszicizmustól nem szokatlan módon – egyiptomi templomok bejáratával mutat hasonlóságot. A kápolnát 1883-ban szentelték fel római katolikus szertartás szerint, ma ökumenikus istentiszteletekre használják, és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rendezvényeinek ad otthont. A kápolna téralakítása szintén Pollack remekműve, mindhárom oldalán két-két oszlop támasztja alá a karzatokat. A kápolna ékei a Szent István és Szent László királyokat ábrázoló hatalmas ólomüveg ablakok, amelyek a második világháborúban rommá törtek, ma azonban az eredetivel szinte pontosan megegyeznek. Építésükhöz kétezer ólomüvegdarabot használtak fel, kívülről a szél nyomása ellen üveglakok védik.

A Ludovika Főépület első emeletén található a Széchenyiekről elnevezett, a historizmus szellemében kialakított Díszterem. Egyik bejáratán nemhiába olvasható a „Széchenyi”, a másikon a „Széchenyi” felirat, utalva Széchenyi Istvánra és édesapjára, Széchenyi Ferencre. Az 1872-ben kialakított

terem felújítása – Görbe Márk szerint – elsőrangú volt. A pilaszterek tetejét a városvédő isten, Kübelé díszíti, fején falkoronával. A kétfajta gipszstukkók egyikén az egyik nőalak bunkót, a másik koszorút tart a kezében, míg a másik ismétlődő hölgy pár esetében egyikük összekötözött vesszőnyalábot és kardot, a másik kardot és sisakot. Nincs forrás arra nézve, hogy mit jelképeztek ezek, de a művészettörténész szerint a hadászattal összefüggő allegóriákról, az erő-igazság-béke hármas fogalmának megjelenítéséről lehet szó. A Díszterem éke a négyezer alkatrészt tartalmazó, 6,5 méter magas, két méter átmérőjű, 500 kg súlyú csillár, amely a pincében vészelt át a felújítást megelőző hetven évét. Toboz alakú díszítményei Bacchusra, a bor, a mámor és az öröm istenére utalnak, nem véletlenül kapott helyet a Díszteremben ez a motívum, hiszen ünnepek, bálók helyszínül is szolgált. A Ludovika Főépületét a régi fotók tanulsága szerint számtalan műalkotás, egyebek mellett festmények díszítették, amelyeknek nyoma veszett. Szintén eltűntek a falba illesztett táblaképek, a pannók is. A Főépület Pollack-féle tereit a 2013 májusában indított nagyszabású felújítás állította vissza, amelynek befejeztével az 1872-ben kialakított Főépület látványa tárulhat a látogató szeme elé. ●

Szöveg: Tasi Tibor • Fotó: Szilágyi Dénes

Lengyel, magyar – két jó barát

Egy igazi barátság, amely kiállta az idők próbáját – így is jellemezhetnénk a magyar és a lengyel nép évszázadok óta fennálló jó kapcsolatát, amely a rendszerváltás óta csak tovább erősödött. Mindkét ország tagja a V4-együtműködésnek, és 2007 óta hivatalos közös ünnepe is van a két államnak: március 23. a lengyel–magyar barátság napja.

A Győri Magyar–Lengyel Pilsudski Történelmi Társaság kezdeményezésére 2006. március 23-án Lech Kaczyński lengyel államfő és Sólyom László magyar köztársasági elnök a város Bem apóról elnevezett terén leleplezték a Magyar–Lengyel Barátság Emlékművét. Az ünnepség részeként a két államfő aláírásával kibocsátották a Győri Nyilatkozatot, amelyben elfogadták, hogy minden évben megünnepeljük a magyar–lengyel barátság napját. „A szobor két tölgyfát ábrázol, amelyek gyökerei a föld alatt összefonódnak. A tölgyek a magyar–lengyel sorsközösséget, az összefonódást ábrázolják” – mondta el lapunknak Mitrovits Miklós. Az NKE EJKK Közép-Európa Kutatóintézet tudományos főmunkatársa felidézte, hogy a Magyar Országgyűlés 2007. március 12-én, a lengyel Szejm pedig néhány nappal később határozatban nyilvánította ünnepnapnak március 23-át, a lengyel–magyar barátság napját. A két államfő állandó részvételével megrendezett kulturális eseményekkel egybekötött ünnepnapot először a magyarok számára is fontos jelentőséggel bíró Przemyszlben tartották meg, majd Debrecen, Krosno, Óbuda-Békásmegyér, Poznań, Ópusztaszer, Tarnów, Eger, Katowice, Budapest, Piotrków Trybunalski, Veszprém és Kielce volt a barátság napja házigazdája. A sort a pandémia szakította meg, így tavaly elmaradtak a Csepelre tervezett kulturális rendezvények, amelyekre idén sem kerülhet sor.

A barátinak mondható magyar–lengyel viszony eredete a középkorra nyúlik vissza, hiszen a két uralkodóházat már az Árpád-korban is dinasztikus kapcsolatok fűzték össze. »

ÁLLAMFŐI VIDEÓBESZÉLGETÉS

A lengyel–magyar barátság napja alkalmából videokonferencián tanácskozott márciusban Áder János magyar és Andrzej Duda lengyel államfő. A köztársasági elnökök felidéztek a két nemzet történelmi sorsközösségét, méltatták a közös értékeket és az együtt elért eredményeket, és több aktuális európai és nemzetközi kérdést is megvitattak. A Magyar Országgyűlés és a lengyel Szejm 2007-ben nyilvánította március 23-át a magyar–lengyel barátság napjává, és azóta mindkét országban, évente váltakozó helyszíneken nagyszabású államfői programmal köszöntik a két nemzet immár ezer évre visszatekintő, sok szempontból páratlanul szoros kapcsolatát. Idén a dél-lengyelországi Bochnia lett volna a házigazda, de a koronavírus-helyzet miatt a programot törölték. Ezért született meg az a döntés, hogy a két ország államfője ez alkalommal, tekintettel a rendkívüli helyzetre, virtuálisan ünnepli meg a magyar–lengyel barátságot.

LENGYEL– MAGYAR BARÁTSÁG NAPJA

RÖVID TÖRTÉNELEM

- 2006 a Lengyel–Magyar Barátság emlékművének felavatása, a Győri Nyilatkozat aláírása, valamint lengyel és magyar testvérvárosok képviselőinek találkozója,
- 2007 a lengyel Szejm és a Magyar Országgyűlés március 23-át a lengyel–magyar barátság napjává nyilvánítja; ünnepek Przemyszlben,
- 2008 Debrecen,
- 2009 Krosno,
- 2010 Budapest III. kerülete,
- 2011 Poznań,
- 2012 Csongrád megye – Ópusztaszer és Szeged,
- 2013 Tarnów,
- 2014 Eger,
- 2015 Katowice,
- 2016 Budapest,
- 2017 Piotrków Trybunalski,
- 2018 Veszprém,
- 2019 Kielce,
- 2020 a hivatalos ünnepeket törölték.

A lengyel–magyar barátság napját március 23-án ünnepeljük. Az ünnep ötlete 15 évvel ezelőtt, 2006-ban született meg, amikor Győrött emlékszobrot szenteltek, amely két olyan tölgyfát ábrázol, amelyek koronái és gyökérzetei is egybefonódnak. 2007 márciusának derekán a lengyel Szejm és a Magyar Országgyűlés is hivatalos ünnepnek nyilvánította, hogy néhány nappal később már meg is üljék az első alkalommal!

Az egyik legenda szerint IV. Béla lánya, Szent Kinga lengyel királyné imádsága mentette meg Lengyelországot a tatárdúlástól, és ő volt az, aki megnyitotta a híres wieliczki sóbányát. Az Anjou-házi Nagy Lajos király uralkodása idején egy úgynevezett perszonálunió fogta össze a két országot, Lajos kisebbik lányát, Szent Hedviget azóta is Lengyelország védőszentjeként tisztelik. A lengyelek különösen nagyra tartják Báthory István erdélyi fejedelmet, aki 1575 és 1586 között lengyel király is volt. II. Rákóczi Ferenc fejedelem 1703-ban lengyel földről

hazatérve indította meg szabadságharcát, az 1848–1849-es magyar szabadságharc egyik kiemelkedő katonai vezetője pedig a lengyel szabadsághős, Bem József volt. Ha a 20. századi történelemre gondolunk, mindenképpen meg kell említeni, hogy amikor 1939-ben Hitler csapatai megtámadták Lengyelországot, hazánk lengyel menekültek tízezreit engedte át a területén, és ezeknek adott otthont. De van kapcsolódás a két nép között az 1956-os eseményekben is: október 23-án Budapesten, a Bem-szobornál rendeztek nagygyűlést, a forradalom idején pedig a lengyelek elsőként küldtek segélyszállítmányokat Magyarországra. A rendszerváltás kapcsán pedig nem szabad elfelejtkeznünk arról, hogy a lengyel Szolidaritás mozgalom szolgált példaképül a magyar ellenzéki erőknél, majd a két közép-európai ország egyszerre lett a NATO és az Európai Unió tagja, és 2011-ben Magyarország után az év második felében Varsó vette át az EU soros elnökségét.

Mitrovits Miklós szerint a magyar–lengyel barátság napja másfél évtizedes története rendkívül pozitívan hatott a kétoldalú politikai és kulturális kapcsolatok fejlődésére. Nem csupán azért, mert ennek köszönhetően minden évben van egy alkalom, amikor a két államfő és delegációik néhány napon keresztül tárgyalásokat folytathatnak, hanem azért is, mert olyan településekre is elviszik a két nemzet közös történelmének

100 ÉVES FUTBALLMŰLT, 1000 ÉVES BARÁTSÁG

A 2022-es katari világbajnoki selejtezők európai nyitányán a magyar labdarúgó-válogatott március végén nagyszerű mérkőzésen 3–3-as döntetlent játszott a Puskás Arénában Lengyelország ellen. Az már kevésbé ismert tény, hogy Lengyelország első válogatott találkozására éppen Budapesten került sor, 1921. december 18-án. Az idén centenáriumi ünnepelt történelmi mérkőzésen a kontinensen kiemelkedő csapatnak számító magyarok „csupán” 1:0-ra tudtak győzni a nemzetközi mezőnyben éppen ekkor bemutatkozó lengyelek ellen. Mitrovits Miklós *Riválisok a pályán, barátok a hétköznapokban* című könyvéből azt is megtudhattuk, hogy a vendégek kispadján az a Pozsonyi Imre ült, aki nemcsak a válogatott csapat, de az első lengyel bajnokcsapat edzője is volt.

és ezer szállal összekapcsolódott kulturájának hírét, ahol egyébként egy átlagpolgár egyáltalán nem is találkozna vele. „A barátság napjának köszönhetően egyre inkább felélenkültek a két ország közötti testvérvárosi és testvérmegyei kapcsolatok is, illetve megszorodott a találkozások és a közös rendezvények száma” – tette hozzá az NKE kutatója. A történész a kétoldalú kulturális kapcsolatokról két jelentős eseményt emel ki: 2014-ben a Magyar Országgyűlés és a lengyel Szenátus azonos szövegű és egyhangúan elfogadott határozatokban Henryk

Sławik halálának 70. évfordulója, valamint idősebb Antall József halálának 40. évfordulója alkalmából emlékeztetést hirdetett, majd a Magyar Országgyűlés, a lengyel Szejm és a Szenátus újabb közös határozatban a 2016-os évet a Magyar–Lengyel Szolidaritás Évévé nyilvánította az 1956-os poznańi munkásfelkelés és a magyar forradalom 60. évfordulója alkalmából.

Az első emlékvé keretében a magyar–lengyel barátság napján a két államfő Katowice központjában felavatta Henryk Sławik és id. Antall József emlékművét, akik az 1939-ben Magyarországra menekült több tízezer lengyel katona és civil ellátásában és megmentésükben kiemelkedő szerepet játszottak. 2016-ban pedig Áder János köztársasági elnök részt vett a poznańi felkelés 60. évfordulóján, ahogy Andrzej Duda lengyel államfő is beszédet mondott október 23-án a Kossuth téren.

„A kölcsönös bizalmon és megbecsülésen alapuló magyar–lengyel kapcsolatok leginkább egyszerű polgárok százainak, ezreinek köszönhető, akik nap mint nap ápolják és gazdagítják e két nemzet viszonyrendszerét. E napon rájuk is érdemes gondolni, de azon is érdemes elgondolkodni, hogy mit adhat nekünk a jövőben egy erős magyar–lengyel barátság” – fogalmaz lapunknak Mitrovits Miklós. ●

Szöveg: Szőőr Ádám • Fotó: Wikipédia

POLANSKITÓL HOLLYWOODIG

Két kultikus figura, Polanski és Tarantino közvetett, de annál közvetlenebb kapcsolatának állít emléket a Volt egyszer egy Hollywood című film, amely egy brutális gyilkosság részleteit és előzményeit eleveníti fel olyan nagyszerű színészek főszereplésével, mint Brad Pitt, Leonardo DiCaprio, Margot Robbie, Emile Hirsch és Al Pacino.

A helyszín az 1960-as évek Los Angelese: pontos pillanatkép, gyönyörű látványvilág kelti életre az amerikai nagyváros fakuló fényeit. Rick Dalton színész karrierjére rájár a rúd, de hű szárnysegédje és kaszkadöre, Cliff Booth mindenhova követi főnökét és barátját. Egy nap új szomszédok költöznek Dalton mellé, a Los Angeles luxusnegyedében álló villa szomszédságába: az óriási népszerűségnek örvendő Roman Polanski és felesége, Sharon Tate. A képzelet és a valóság összefonódásának eredményeként a színész nő életét veszti egy tragikus éjszakán, azonban – a közel háromórás film ellenére – ennek részleteiről most sem sokat tud meg a néző. A gyilkossághoz vezető út belengi a film egészét, folyamatos feszültségben tartva a szereplőket és a képernyő túloldalán izguló nézőket, akik katartikus módon élik meg az amúgy mindössze pár perces végkifejletet.

Leonardo DiCaprio alakítása felidézti *A Wall Street farkasában* vagy *A nagy Gatsbyben* hozott pénzéhes, kiállhatatlan nagykutya figuráját, Brad Pitt pedig új oldaláról mutatkozik be azzal, hogy szokatlanul szórakoztat, vicces pillanatokat csempész az amúgy is hangulatingadozásokkal teli filmbe. Tarantino korábbi alkotásaival ellentétben itt nem a frappáns párbeszéd és a jól bevált tarantinós hangulat ejti rabul

a nézőt, sokkal inkább a zenei válogatás és a látványvilág az, ami leköti az ember figyelmét, valamint a vágy a rejtély megoldása iránt. Mert mégiscsak ott lebeg egy szörnyű gyilkosság előszele a levegőben: a Tate-tragédia örök klasszikusa. A francia születésű, de lengyel származású rendező, forgatókönyvíró Roman Polanski a *Rosemary gyermeke* című filmen dolgozott Hollywoodban, amelynek bemutatója után nem sokkal gyilkolták meg fiatal (várandós) feleségét, Sharon Tate-et. A példátlanul véres tragédia után a rendező – ideiglenesen – visszatért Európába. A több mint 50 évvel ezelőtt elkövetett gyilkosság új fejezetet nyitott Hollywood történetében: elszabadult a Manson-banda, nem kímélve sem a szegényeket, sem a gazdagokat, s nem téve különbséget férfiak és nők között. Charles Manson manipulációval gyűjtött maga köré fiatalokat, droggal és szexszel kontroll alatt tartva a banda tagjait, felkészítve őket egy apokaliptikus háború lehetőségére. Bár Sharon Tate színésznőt és barátait „véletlenül” mérszárolta le a Manson-szekta négy tagja, a brutális tett gyilkosságok sorát indította el a kegyetlen éjszakán, rettegésben tartva Hollywood és Los Angeles utcáit.

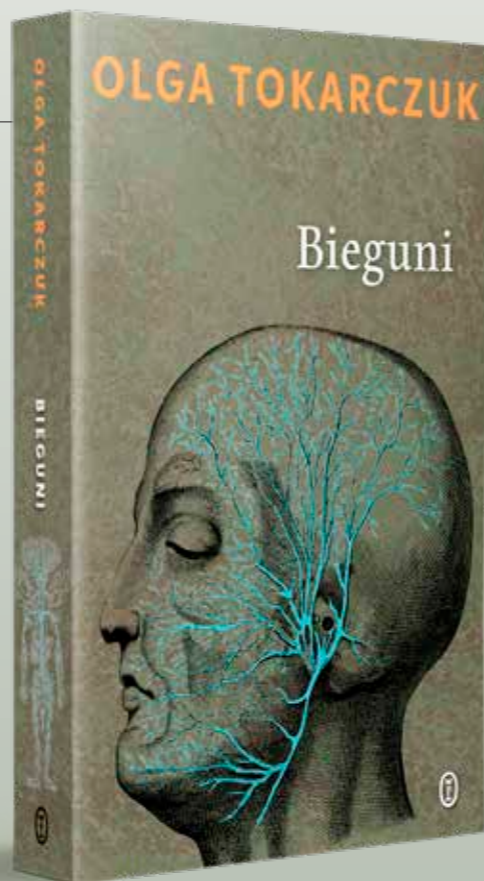
Szöveg: Zavodnyik Blanka

BIZARR TÖRTÉNETEK ÉS A BEGUNOK

Olga Nawoja Tokarczuk lengyel regényíró, pszichológus két éve nyerte el az irodalmi Nobel-díjat, de írásai még viszonylag kevesek előtt ismertek hazánkban. Történeteit átjárja a misztikum, miközben mégis két lábbal áll a realizmus talaján a szerző.

Olga Nawoja Tokarczuk lengyel regényíró, pszichológus 2018-ban elnyerte a Nemzetközi Man Booker-díjat, 2019-ben pedig neki ítelték az irodalmi Nobel-díjat *A begunok* című könyvéért. Magyarul három regényével és egy elbeszéléskötettel találkozhatnak az olvasók. Olga Tokarczuk 1962-ben Lengyelországban született az ország azon részén, amelyet a második világháború után csatoltak el Németországtól Lengyelországhoz, s amely később a Szovjetunióhoz került. A határmódosítások és kitelepítések következtében homály fedi az író szarmazását, édesapja családja valószínűleg ukrán származású, és a mai Ukrajna területéről érkezhetett a Lengyelországhoz csatolt Sziléziába. Tokarczuk később Dél-Sziléziába költözött, amely színtere és műzsája lett regényeinek. Az irodalmi Nobel-díjjal is kitüntetett *Bieguni* (*A begunok*) című regénye egy régi ortodox szektát kelt életre, amelynek követői úgy vélték, hogy ha egy helyben tartózkodnak, azzal a gonosz támadásainak teszik ki magukat, így folyamatos mozgásban voltak, ezzel járulva hozzá saját (és mások) lelki biztonságához és békéjéhez.

Olga Tokarczuk hazájában és a világon az egyik legnépszerűbb kortárs lengyel szerző. Írásmódja elválik a korábbi generáció realista poétikájától, s egyfajta mágikus realizmus jellemző regényeire: mitológikus, mesés elemeket kever az amúgy nagyon is

valóságos események közé. Érdeemes a szerző írásait kézbe venni, mert szavaival egyesíti a szerző és egy pszichológus látásmódját. A pszichológiai vonal ellenére regényei mégsem csak a lélektani regények kedvelői számára élvezhetők, sokkal inkább azoknak, akik szeretik a hétköznapi mitikus képekkel vegyíteni, és kedvelik a García Márquez-féle regények hangulatát, csak épp egy kis közép- és kelet-európai vízióval vegyítve. A rajongók mellett számos kritikusa is akad, akik hazafiatlannak tartják írásait és felszólalásait. 2015-ben több halálos fenyegetést is kapott, miután az egyik legrangosabb lengyel irodalmi díj, a Nike átadó ceremóniáján kritikával illette Lengyelországot az antiszemitizmus és a menekültekkel szembeni intolerancia miatt. A szerző nyíltan vállalja azon véleményét, hogy hazájában gaztettek sokaságát követték el a zsidóság ellen, azonban a mai politikai vezetés úgy tesz, mintha nem emlékezne a szörnyűségekre. Hivatásom, hogy „az olvasókat arra kényszerítsem, hogy vizsgálják meg alaposan a történelem azon aspektusait – a saját vagy a nemzetük szemzőgéből –, amelyeket a legszívesebben elkerülnének. Úgy hívom magam: a múlt pszichoterapeutája” – nyilatkozta az író a *The New Yorker* című magazin megkeresésére.

Szöveg: Zavodnyik Blanka

MAGYAR DIPLOMÁCIAI AKADÉMIA

**Már lehet jelentkezni a Diplomataképző
Program második évfolyamára!**

KÜLGAZDASÁGI ÉS
KÜLÜGYMINISZTERIUM

MAGYAR
DIPLOMÁCIAI
AKADÉMIA

NEMZETI
KÖZZOLGÁLATI
EGYETEM
LUDOVIKA

**LUDOVIKA
COLLEGIUM**

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM

**Kíváncsi.
Bátor.
Elhivatott.**

**Jelentkezz Te
is hallgatói
tehetséggondozó
programunkba!**

ludovikacollegium.hu

/ ludovikacollegium.hu